LAISVĖ
Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park 17, N. Y.
Tel. MIchigan 1-6887

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaca, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Dukartsavaitinis
Dalis Queens apskrityje (N. Y.) $10.00
Kanadoje $10.00
Kitur užsienyje $12.00
Jungtinėse Valstijose $9.00
Pavienio egzemp. kaina 10 centų

PRICE 10c A COPY

No. 61 * * * * * Ozone Park 17, N. Y. Antrad., liepos (July) 31, 1962 * * * * * METAI 5I-ji

KRISLAI

Idėjos jėga.
Iš dviejų gyvenimų.
Tegyvuoja moterys!
Geras, bet nepilnas sumanymas.
Vėl ir vėl kils.
"Dievo klaida."
Žmonės blaivosi.

— Rašo **A. Bimba** —

Pietinis Vietnamas geografiniai nuo mūsų labai toli. Bet labai arti ta prasme, kad jau seniai ten veikia skaitlingos amerikiečių ginkluotos jėgos. Ten visko gali būti. Iš ten gali užsiliepsnoti naujas atominis karas. Tai skaudi žmonijos kūne žaizda.

Komercinės spaudos korespondentas Homer Bigart iš ten praneša tokius dalykus. Pietinio Vietnamo reakcinė valdžia kitais metais jau turės 350,000 gerai ginkluotą armiją. Daugiojo bus amerikiečių "patarėjų."

O kiek prieš ją bus liaudies partizanų? Viso labo tik apie 25,000 vyrų bei moterų, ir tik smulkiaisiais ginklais apsiginklavusių.

Tai gal bus lengva su jais susidoroti?

Ne, nebus lengva. Girdi, bus labai, labai sunku!

Matote, ką reiškėia idėjos jėga. Partizanų "armija" ginkluota laisvės idėja. O prieš laisvės idėją, kaip liudija istorija, sunku kam nors atsilaikyti.

Beveik tomis pačiomis dienomis tapo palaidoti mums gerai žinomi du žmonės.

Apie gyvenimą ir mirtį Kazimiero Vidiko (Vinco Tauro) skaitėte Jono Siurbos straipsnį praėjusio penkta dieno "Laisvėje." Mažai kas beliekа pridėti. Tai aprašymas tragiškai, baisiai sužalotos gyvenimo pabaigos.

Žmogus, kuris per daug metų dirbo su mumis, kovojo su mumis, sulaukęs senatvės, suspaustas ligų, protiniai pašlijo ir leidosi kunigui Pikturnai užkabinti ant savo meškerės.

Pasitaiko ir tokių gyvenimų!

Bet šios dienos "Laisvėje" skaitysite iš Patersono korespondenciją apie mirtį Pijaus Sakatausko, eilinio, bet giliai apsivietusio žmogaus. Juk ir prie jo lindo koks ten sutanuotas pikturnas — gerinosi, viliojo kibti ant jo meškerės.

Tai kas, kad tu visą gyvenimą buvai laisvas, gyvenai laisvai, gyvenai kaip doras ir susipratęs žmogus! Dabar išsižadėk savo idėjų ir idealų, kunigui užmokėk, atlik viso gyvenimo išpažintį ir jis tau išduos pasą į "dangaus karalystę," kurion pats kunigas, kaip žinia, nesiskubina patekti.

Bet mūsų Pijus, draugas iš Patersono, "Laisvės" skaitytojas, pažangių organizacijų narys, nustumia burtų ir prietarų agentą šalin ir amžinai užmerkia akis kaip pridera laisvam, susipratusiam žmogui.

Štai mums pavyzdys tauraus, gražiai gyvento ir prakilniai užbaigto gyvenimo!

Gerai, kad tarybiniai sportininkai į San Francisco atsivežė grupę puikių, šaunių moterų. Tik jos išgelbėjo savo šalies garbę. Tarybiniai vyrai buvo smarkiai supliekti. Jiems yra ko rimtai pagalvoti.

Kaip ten bebūtų dar kartą: **Tegyvuoja moterys!**

(Tąsa 6-tam pusl.)

TSRS ir JAV 1962 m. plieno gamyba

Maskva. — Tarybų Sąjungos liaudis džiaugiasi 1962 metų pirmojo pusmečio laimėjimais. Gyvenimo namų statyba žymiai pralenkė planą. Birželio mėnesį Tarybų Sąjungos plieno gamyba pralenkė Jungtinių Valstijų gamybą. TSRS pasigamino 7,000,000 tonų plieno, o JAV—6,685,000 tonų. Žinoma, tas nereiškia, kad JAV plieno gamybos galimybė tik tokia ir yra. Bet TSRS socialistinė gamyba nuolatos kyla, gi JAV kapitalistinė eina zigzagais.

1962 m. pirmaisiais trimi mėnesiais TSRS plieno pasigamino 20,600,000 tonų, o JAV — 30,635,000, gi antrajame ketvirtyje TSRS jau pasigamino 21,800,000 tonų, o JAV — 23,455,000. Paskutinį mėnesį antrojo ketvirčio TSRS jau plieno daugiau pasigamino, kaip JAV Tas buvo ir per liepos pirmas dvi savaites, nes TSRS pagamino po 1,600,000 tonų, o JAV tik po 1,240,000 tonų.

1962 m. pirmais šešiais mėnesiais TSRS pagamino 180 bilijonų kilovatų-valandų elektros jėgos, o naftos gavyba buvo 98,200,000 tonų.

Kooperuos elektros reikaluose

Maskva. — Čionai įvyko socialistinių šalių elektros gaminimo ir paskirstymo specialistų konferencija.

Valdžių atstovai ir elektrofikacijos specialistai nusitarė bendrai kooperuoti.

Į šitą sąjungą įeina: Bulgarija, Čekoslovakija, Vokietijos Demokratinė Respublika, Vengrija, Lenkija, Rumunija, Tarybų Sąjunga ir Mongolijos Liaudies Respublika. Koordinavimo centras bus Pragoje.

Meksikiečių šeimą laikė vergijoje

Hartford, Conn. — JAV prokuroras James D. O'Connor kaltina rabiną D. I. Shackney, iš Middlefield, kad jis meksikiečių šeimą laikė vergijoje.

Meksikietis L. H Oros, jo žmona ir penki vaikai buvo verčiami dirbti prie vištų po 15 valandų per dieną ir septynias dienas savaitėje. Rabinas ketino juos paleisti po dvejų metų, sumokėdamas jiems uždarbį. Prokuroras iškėlė prieš rabiną devynis prasikaltimus.

TSRS JŪRŲ GYNYBOS JĖGŲ MANEVRAI

Maskva. — TSRS gynybos ministras paskelbė, kad tarp rugpiūčio 5 d. ir spalio 20 dienos įvyks gynybos pratimai. Jie bus tarp Murmansko, Spitsbergeno ir Frantz Josifo salų, ir visa rytine kryptimi nuo Naujosios Žemės.

JAPONŲ BIZNIERIAI VYKS Į MASKVĄ

Tokio. — Aštuoniolika žymių joponų biznierių vyks į Maskvą ir matysis su TSRS vadais. Jie numato, kad iš plačios prekybos su Tarybų Sąjunga būtų abiejoms šalims naudos.

Japonų motinos prieš atominius ginklus

Tokio. — Liepos 23—24 dienomis čionai įvyko Japonijos motinų metinis suvažiavimas. Dalyvavo virš 2,500 motinų.

Jos griežtai pasisakė prieš atominių ginklų bandymus. Reikalauja, kad iš Japonijos pasitrauktų Jungtinių Valstijų karinės jėgos. Sako, kad amerikiečiai labai dažnai paniekinančiai elgiasi su japonais.

Japonijos žmonės jau 1945 metais nukentėjo nuo atominių bombų, kada Jungtinių Valstijų lakūnai jas numetė į Hiroshimą ir Nagasaki miestus, kur žuvo apie 350,000 žmonių.

$3,750,000,000 ERDVIŲ UŽKARIAVIMUI

Washingtonas. — Senato ir Atstovų buto komitetai susitarė ir paskyrė $3,744,115,000 metinių išlaidų erdvių užkariavimui. Greta šių išlaidų yra taip vadinamas "Apollo" projektas — pasiuntimas žmogaus ant Mėnulio. Tam projektui, sakoma, per keleris metus bus išleista nuo 20 iki 40 bilijonų dolerių.

ĮSAKO ATIDARYTI MOKYKLAS

Richmond. — Jungtinių Valstijų federalinis teisėjas Oren R. Lewis patvarkė, kad rudenį būtų atidarytos mokyklos Prince Edward apskrityje. Į jas turi būti priimami mokiniai be skirtumo jų spalvos ir rasės. Baltieji šovinistai viešąsias mokyklas uždarė 1959 metais.

Harrisburg, Pa. — Pennsylvania geležinkelio traukinys išėjo iš bėgių. Trys vagonai nukrito į Susquehannos upę. Nelaimėje užmušė 19 žmonių ir apie 120 sužeidė.

E. Islip, N. Y. — Sulaukęs 86 metų amžiaus mirė artistas Victor Moore.

Pietų Vietnamas gali pavirsti J. Valstijoms antrąja Korėja

Saigonas. — Honolulu mieste, Hawajų saloje, įvyko Jungtinių Valstijų valdžios atstovų ir militarinių vadų pasitarimas Pietų Vietnamo reikalais.

Dalyvavo JAV gynybos sekretorius R. MacNamara, generolas Paul D. Harkins, JAV karo jėgų komandierius Pietų Vietname, admirolas G. W. Anderson, JAV karo laivyno viršininkas Ramiajame vandenyne, F. E. Noltingas, JAV ambasadorius Pietų Vietname ir daug militarinių ir politinių vadų.

"Kodėl jie laikė tą konferenciją? — klausia laikraštininkas Robertas Trumbull. Ir jis nurodo, kad po to, kaip prieš metus Pietų Vietnamę lankėsi JAV viceprezidentas Johnsonas, padėtis nepagerėjo. Johnsonas grįžęs patarė pasiųsti daugiau JAV militarinių jėgų į Pietų Vietnamą.

Tada ten buvo organizuotų partizanų tik apie 5,000, o dabar jau yra virš 30,000. Tada ten buvo apie 2,000 JAV karininkų ir militarinių patarėjų, o dabar jau virš 10,000.

Įsakė JAV kariams šaudyti

"Šaudykite, jeigu į jus šaudys", įsakė JAV valdžia karininkams ir kariams. Bet kaip Vietnamo partizanai nešaudys, kada prieš juos JAV karininkai, kariai, marininkai ir lakūnai kariauja?

Trumbull rašo, kad JAV karininkai yra fronte ir duoda patarimus Pietų Vietnamo karininkams ir kariams, moko karius vartoti JAV ginklus, JAV malunsparniai pristato Vietnamo karius į frontą, nunešа juos partizanams užnugarin. JAV karo lėktuvai dalyvauja taktiškose, tai yra, tikrose operacijose. Virš 3,000 JAV karininkų yra įsirašę į Vietnamo armiją ir veikia joje. JAV nuo 1954 metų Vietnamui suteikė ekonominės pagalbos už $1,500,000,000, o militarinės už $2,000,000,000.

JAV karininkams ir generolui Harkinui veikiant Pietų Vietnamo jėgos vra galingos. Armija turi 200,000 karininkų ir karių, suorganizuota miliciją (civilinę gvardiją) iš 70,000 ir "savisaugos batalionus" iš 60,000 vyrų. Reiškia, vien vietnamiečių yra 350,000 vyrų armija.

Kodėl jie nelaimi?

Trumbull rašo, kad ne tik paprasta Pietų Vietnamo liaudis "nesupranta JAV jėgų ten buvimo", bet net kai kurie karininkai. P. Vietnamo Ngo Dinh Diemo valdžia stengiasi palaikyti senovinę santvarką, kuri nepakenčiama darbo žmonėms. 70 procentų žemdirbių turi tik 30 procentu dirbamos žemės, o tik 5 procentai gyventojų (ponų) savo rankose turi 70 procentų dirbamos žemės. Industriniai darbininkai žiauriai išnaudojami. Visų tautiniai reikalai paniekiami. Todėl vietnamiečiai kovoja už geresnes gyvenimo sąlygas ir savo šalies laisvę.

New Yorkas. — Po šešių mėnesių buvimo Pietų Vietname grįžo "The New York Timeso" korespondentas Homer Bigart. Jis sako: "JAV laimėjimas dar toli". Bigart kalbėjosi su generolu Charles J. Timmes, ten esamų JAV jėgu viršininku, kuris sakė, kad jie "vos atsilaiko prieš komunistus".

Bigart sakė: "Pietų Vietnamo valdžia laikosi tik ginklų pagalba, ji visai neturi žmonių pritarimo".

Lėktuvų kelias tarp Kubos ir Maskvos

Maskva. — Tarybų Sąjungos didžiulis lėktuvas "TU-114" padarė 10,000 mylių tarp Maskvos ir Kubos sostinės Havanos. Jis skraidė tyrimo sumetimais, nes ruošiamasi atidaryti lėktuvų kelią tarp Havanos ir Maskvos.

Lėktuvas skrisdamas į Havaną tik kartą buvo nusileidęs Canakrey orlaukyje, Afrikoje.

Jis skrido tarp Canakrey ir Havanos per Atlanto plotus, kuriais dar labai retai lėktuvai skraido.

Helsinkis. — Pasauliniame jaunimo festivalyje dalyvauja apie 10,000 jaunuolių iš 175 šalių.

K. Karosienė išvyko į Lietuvą

New Yorkas. — Žinoma visuomenininkė ir veikėja K. B. Karosienė, iš Oakland, Calif., prisiuntė L.L.D. sekretoriui J. Grybui sekamą laiškutį:

"Aš esu delegatė į Japonijos ir Indijos žmonių taikos reikalais konferenciją. Vykstu per Europą ir ta proga sustosiu Lietuvoje... Išvykstu penktadienį, liepos 27 dieną. Grįšiu per New Yorką apie vidurį rugsėjo mėnesio".

Linkime Ksaverai laimingos kelionės.

Maskva. — Šiemet, nuo kovo mėnesio, Tarybų Sąjungos mokslininkai jau iššovė į erdvę septintą satelitą "Kosmos".

Kuba minėjo 9-ių metų kovų sukaktį

Santiago, Kuba. — Liepos 26 dieną čionai buvo minėjimas devynerių metų sukakties nuo susiorganizavimo Kubos liaudies jėgų už nuvertimą Batistos diktatūros.

1953 m. liepos 26 dieną kubiečiai, vadovaujami dabartinio premjero F. Kastro, atakavo Batistos jėgas Moncada kareivinėse. Reakcininkai laimėjo. Liaudiečiai neteko virš 100 žmonių užmuštais, daug sužeistais ir pasitraukė į kalnus.

Bet nuo to laiko Kuboje prasidėjo liaudies jėgų būrimasis į judėjimą, kuris buvo žinomas—"Liepos 26 dienos". 1959 m. sausio 1 d. liaudiečiai laimėjo ir tapo suorganizuota dabartinė Kubos respublikos santvarka.

Šiemet, minint 1953 metų kovas, kalbėjo Kastro ir kiti Kubos veikėjai. Gatvėse buvo suruošta militarinis ir civilinių žmonių paradas.

Lima. — Peru militaristai pilnai valdo šalį. Jie sako: "Jungtinės Valstijos remia komunistų Jugoslaviją ir Lenkiją, o mums sulaikė pagalbą". Bet jie tikisi, kad JAV greitai pakeis savo politiką, kaip ją pakeitė link Argentinos militaristų.

V. Vokietija nutiesė strateginį vieškelį

Bona. — Vakarų Vokietija vis daugiau pasiruošia karui. Neseniai nuo Šiaurės jūros buvo nutiesta apie 500 mylių ilgio vamzdžiai pumpavimui naftos.

Dabar baigtas karo sumetimais automobilių vieškelis nuno Baltijos jūros iki Šveicarijos. Vieškelis yra 600 mylių ilgio, juomi gali važiuoti sunkvežimiai po dvi eiles į abu galus.

Pirm 1970 metų vokiečiai dar planuoja 2,500 mylių vieškelių nutiesti į rytų pusę, tai yra, Rytų Vokietiją, Čekoslovakiją ir Austriją.

JUGOSLAVIJA GAMINA AUTOMOBILIUS

Belgradas. — Jugoslavija Kraguevaco miestelį siekia paversti į savo "Detroitą", kur bus masiniai gaminami automobiliai. Šį mėnesį pradės veikti naujas fabrikas, kuris per metus galės pagaminti 30,000 automobilių. Čia veikia kelį mažesni ir dar statoma daugiau auto gamybos fabrikų. Jie gamina italų rūšies "Fiat" automobilius.

TAILANDE JAU NUMATO KARĄ

Bangkokas. — Tailande diplomatai kalba: "Atėjo JAV karo jėgos, tai bus čia karas". Kaip žinome, Prieš du metus JAV pasiuntė savo jėgas į Pietų Vietnamą, neva apsaugai jo nuo "Laoso komunistų". Po ta pat priedanga JAV karo jėgos iškeltos ir Tailande.

JAUNIMO FESTIVALY YRA 450 ŽMONIŲ IŠ JAV

Helsinkis, Suomija. — Tarptautiniame jaunimo festivalyje dalyvauja virš 450 jaunuolių iš Jungtinių Valstijų. Jie yra skirtingų politinių pažvalgų.

Fordo ir Chryslerio buvo dideli pelnai

Datroitas. — 1962 m. pirmajame pusmetyje automobilių gaminimo kompanijos turėjo didelių pelnų.

Ford Motor Co. pirmais trimis mėnesiais turėjo $127,700,000 pelno, šėrai paaugo po $1.16; antrais trimis mėnesiais buvo pelno $140,800,000 ir šėrai pakilo po $1.28.

Chrysler Corp. per šešis mėnesius turėjo $16,800,000 pelno ir šėrai pakilo po $1.86.

Dideli dinamito Dupont Co. pelnai

New Yorkas. — E. I. du Pont de Nemours Co. viršininkai paskelbė, kad šiemet per pirmus šešis mėnesius jų pelnai beveik 20 procento pralenkė 1961 m. to laikotarpio pelnus.

Taksus atmokėjus, kompanijai dar liko $223,000,000 pelno, tai kiekvieno šėro vertė pakilo po $4.75.

Ši kompanija gamina dinamitą, paraką, visokias sprogstančias medžiagas ir "gynybos įrankius".

Jau trečia atomų bomba nuskendo

Washingtonas. — Liepos 26 d. jau trečiu kartu JAV Karininkams nepavyko išsauti į aukštį atominę bombą. "Thor" raketa buvo išsauta virš Johnson salos Ramiajame vandenyne. Pakilus virš 100 mylių susprogo, o atominė bomba nukrito ir nuskendo į vandenyną.

Jau trečiu kartu tas pasikartojo. JAV karo specialistai sako, kad būk nuskendusios atominės bombos nesudaro radioakcijos pavojaus.

Tokio. — Japonijoje yra 500,000 mokytojų.

LAISVE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.

Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK 17, N. Y.

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911 — ROY MIZARA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	$9.00	Canada, Lat. Amer., per year,	$10.00
United States, per 6 months	$5.00	Canada, Lat. Amer. 6 months,	$5.50
Queens Co.	$10.00 per year	Foreign countries, per year,	$12.00
Queens Co., per six months	$5.50	Foreign countries, 6 months,	$6.50

Kazimieras Vidikas-Tauras

LIEPOS 21 DIENĄ miręs Kazimieras Vidikas-Tauras nebuvo eilinis žmogelis, be to, visą savo subrendusį gyvenimą praleido pažangiosios lietuvių visuomenės eilėse, todėl tenka apie jį parašyti plačiau.

Jis gimė 1885 metų kovo 3 d. Baigęs pradinę mokyklą, ruošėsi būti kunigu — 1904 metais įstojo į Kauno kunigų seminariją. Po pustrečių metų iš ten pasitraukė ir 1907 metais atvyko į JAV. Apsigyveno Lowellio mieste, Massachusetts valstijoje—kurį laiką dirbo tekstilės fabrike. Paskui įstojo į Valparaiso universitetą.

1910 metais tapo SLA organo "Tėvynės" (kuri tuomet išeidinėjo So. Bostone) redaktorium. Dešiniesiems jo redagavimas nepatiko, na, ir jis iš ten buvo priverstas pasitraukti. Tuomet vėl grįžo į Valparaiso universitetą, bet lėšų stoka neleido ilgiau studijuoti.

Kaip LSS narys, tapo Sąjungos organo "Kovos" redaktorium. Tai buvo prieš pirmąjį pasaulinį karą.

Kai į Ameriką atvyko V. Kapsukas, buvo pakviestas redaguoti "Kovą", taipgi ir žurnalą "Naująją gadynę"—abudu leido LSS. Nors laikraščio ir žurnalo turinio politinę liniją nustatė V. Kapsukas, tačiau formaliai K. Vidikas-Tauras buvo abiejų atsakomingasis redaktorius.

Įsitraukus JAV į pasaulinį karą, V. Kapsukui jau išvykus į Rusiją, valdžia "Kovą" ir žurnalą uždarė. Siekėsi K. Vidiką areštuoti, bet jis pasišalino ir kurį laiką gyveno palėpyje. Per tūlą laiką ėjo "Mūsų Tiesa", neperiodinis laikraštis, kurį redagavo K. Vidikas.

— o —

JIS GERAI MOKĖJO rusų ir anglų kalbas, truputį vokiečių, gražiai rašė lietuviškai, na, tai ir vertė marksistinius-lenininius veikalus, kuriuos pirmiau leido LSS, o vėliau—ALDLD.

Be kitų klasikinių veikalų, K. Vidikas-Tauras išvertė lietuvių kalbon K. Markso ir Engelso "Komunistų manifestą", Lenino "Valstybė ir revoliucija", taipgi "Proletarinė revoliucija ir renegatas Kautskis"; K. Markso "Liudviko Bonoparto Brumerio 18-oji ir pilietinis karas Francūzijoje", L. B. Boudino "Karolio Markso teorijos sistema", E. Jaroslavskio "Leninas, jo gyvenimas ir darbai", Bucharino—"Komunizmo ABC" ir kt. Iš grožinės literatūros Vidikas išvertė H. Barbusse "Ugnyje."

Kai Ameriką užgriuvo 1929—1933 metų krizė, parašė brošiūrą "Bedarbė ir visuotinė kapitalizmo krizė." Reikia tačiau priminti: ką nors originalaus rašyti jam nevyko ir jis vengė tuo užsiimti.

— o —

1923 METAIS K. VIDIKAS buvo pakviestas į "Laisvės" redakciją ir buvo atsakominguoju laikraščio redaktorium per apie desėtką metų. Bet rašyti vedamuosius (editorialus) ir kitus redakcinius straipsnius nenorėjo; per ilgą laiką redagavo korespondencijas, rašė Niujorko žinias, o vėliau telegramas—pirmo puslapio žinias ir vedė "įvairumų" puslapį. Sulaukęs apie 67 metų, jis pasitraukė senatvės pensijon.

— o —

K. VIDIKAS du kartu buvo vedęs ir du kartu atsiskyręs-divorsavęsis. Didesnę savo amžiaus dalį jis gyveno vienišas. Brooklyne turėjo savo butą, bet labai nemėgo, kad kas ten "maišytųsi".

Mes, redakcijoje, žinojome, kad K. Vidikui buvo sunku iš menkos pensijos pragyventi, tai nolat jam sakydavome: jei reikia kokios paslaugos ar pagalbos, sakykite, mes viskuo padėsime. Raginome jį dažnai užeiti pas mus, į redakciją, pasikalbėti, pasitarti. Sakėme, jei galite, parašykit laikraščiui straipsneliuką-kitą, atlyginsime, ir tai padės jums lengviau išsiversti. Jis sakydavo, jog rašyti negalįs—akys per silpnos. O kai kam iš redakcijos sakė, kad bijąsis rašyti, kad "kas nesužinotų..." Tačiau protarpiais jis mums padėjo. Be kitko, 1956 metais jis redagavo Seno Vinco eilėraščius, kuriuos "Laisvė" išleido knyga.

K. Petrikienė, kuri gyveno kaimynystėje su K. Vidiku, taipgi bandė visokiais būdais jam padėti. Jis turėjo banke santaupų apie $900, ir anksčiau buvo įgaliojęs K. Petrikienę rūpintis jo santaupomis—kai mirs, kad galėtų kuo pasilaidoti. Bet vėliau tą įgaliojimą įteikė kitai moteriškei, prižiūrėtojai namo, kuriame jis gyveno. Girdėjome, kad jai įsakė, kai jis mirs, palaidoti jį ten, "kur guli jos vyras", o tai reiškia—katalikiškose kapinėse.

— o —

APIE MIRUSIUS, sako žmonių posakis, reikia kalbėti tik gražiai arba nieko, deja, K. Vidiko-Tauro paskutinieji metai verčia padaryti kelias ir neigiamas pastabas.

Dar 1917 metais V. Kapsukas, pirmiau negu išvyko į Rusiją, sakė draugams: K. Vidikas geras laikraštininkas, bet silpnos valios, ir jam reikia padėti. Veikdamas su kitais, jų priežiūroje, jis bus naudingas sau ir judėjimui. V. Kapsuko žodžiai turėjo pagrindo.

K. Vidikas, pasakysime, niekad nebuvo pilnai atviras.

Pasitraukęs iš "Laisvės" redakcijos, netrukus paju-

to, kad jam reikia pasiduoti operacijai. Jis susirgo. Tai buvo 1955 metais. Buvo operuotas vieną kartą ir kitą. Po operacijos ne kartą buvo atvykęs į "Laisvės" redakciją, kai kada ir į mūsų parengimus. Visuomet nuduodavo, kad jis toks, koks buvo. Deja, K. Vidikas "toks" jau nebebuvo: Jis jau buvo "suvedęs apyskaitas su dievu"—su vienu lietuvišku kunigu, dipuku, aršiu anti-komunistu!..

Jis nėjo į lietuvišką bažnyčią—ėjo į airių ar vokiečių, nes į lietuvišką gėdijosi! Toks jis buvo "atsivertėlis"!.. Sarmatinosi lietuvių katalikų, nedrįso niekam pasisakyti, kuo esąs.

Gulėdamas mirties patale (turėjo vėžio ligą), kai J. Siurba užklausė, kaip jis norįs būti palaidotas, K. Vidikas atsakė: lai palaidoja mane bet kaip ir bet kur—man vistiek!.. Na, o pasirodo, jis buvo iš anksto užsakęs, kur jį laidoti ir kaip—"su iškilmingomis mišiomis", o ant kapo—"patstatyti antkapį..."

Tai parodė, jog K. Vidikas senatvėje visiškai susilpnėjo. Net ir mirtinai susirgęs, gulėdamas mirties patale, nebepajėgė būti atviras...

Gaila, kad taip atsitiko. Gaila, kad mums tenka apie mirusį marksistinių knygų vertėją taip pasakyti!..

— o —

NEŽIŪRINT K. VIDIKO-TAURO kai kurių prieš mirtį parodytų silpnybių, jo darbai, atlikti pažangiajam JAV lietuvių judėjimui buvo dideli, padėję tūkstančiams darbo žmonių surasti teisingą kelią į šviesesnę ateitį, į laimingesnį rytojų!

Pažangiečiai jį gerbia ne už tai, kokiu būdu jis pasilaidojo, o už tai, ką jis atliko, kaip laikraštininkas ir marksistinių-lenininių mokslo veikalų į lietuvių kalbą vertėjas!

Kas ką rašo ir sako

"TRUMPOJI LITERATŪRINĖ ENCIKLOPEDIJA

Savaitraštis "Literatūra ir menas" rašo:

Jau išėjo iš spaudos "Trumpos literatūrinės enciklopedijos" I tomas. Veikalą leidžia Valstybinė mokslinė leidykla "Sovetskaja enciklopedija" Maskvoje. Vyriausiasis redaktorius — rašytojas A. Surkovas. Redakcinės kolegijos sudėtyje iš lietuvių literatų yra akad. K. Korsakas. Šios enciklopedijos iš viso bus 6 tomai, ji leidžiama 100,000 egz. tiražu.

Pirmasis "Trumpos literatūrinės enciklopedijos" tomas turi 1,088 skiltis ir apima žodžius nuo "Aarne" iki "Gavrilov." Didelio formato tomas gausiai iliustruotas rašytojų atvaizdais bei kitokia ikonografine medžiaga (įdėta daugiau kaip 300 iliustracijų).

Pirmajame "Trumpos literatūrinės enciklopedijos" tome randame nemaža ir lituanistinės medžigos — net keliolikos mūsų rašytojų, kritikų ir tautosakininkų biografijas. Iš praeities rašytojų atskiri straipsniai duoti A. Baranauskui, J. Basanavičiui, J. Baltrušaičiui, J. Biliūnui, K. Binkiui, P. Vaičaičiui, M. Valančiui, P. Vaičiūnui, J. Vienašindžiui, Vydūnui. Iš mūsų tarybinių rašytojų enciklopedijoje informuojama apie J. Avyžių, A. Baltakį, A. Baltrūną, A. Baužą, J. Baltušį, J. Butėną, K. Borutą, V. Valsiūnienę, A. Venclovą. Be to, atskirai dar rašoma apie laikraščius "Aušrą" ir "Varpą." Kai kurie iš šių straipsnių įdėti su nuotraukomis ir iliustracijomis.

Medžiagą šiam enciklopedijos tomui parengė Lietuvių kalbos ir literatūros instituto darbuotojai — P. Česnulevičiūtė, K. Doveika, V. Galinis, V. Kubilius, A. Radzevičius.

Pažymėtina, kad "Trumpa literatūrinė enciklopedija" spausdinama popieriuje, kurį gamina mūsų respublikos J. Janonio vardo popieriaus fabrikas.

MAŽVYDO MIRTIES 400-METINĖ SUKAKTIS ARTI

Tame pačiame "Literatūra ir menas" numery J. Rimantas primena:

1963 m. gegužės 21 d. sueis 400 metų nuo pirmosios knygos lietuvių kalba autoriaus Martyno Mažvydo mirties. Sukaktis, iki kurios nebeliko nė metų. Tarybų Lietuvoje kelia nemažą susidomėjimą. Mažvydo raštų darbai yra didelės kultūrinės reikšmės. Daug medžiagos pateikdami lietuvių kalbos istorijai, o taip pat eilėdaros ir poetikos vystymuisi pažinti, jie kartu atskleidžia kai kuriuos šešioliktojo amžiaus vidurio lietuvių liaudies kultūrinio gyvenimo bruožus. Pirmojoje lietuviškoje knygoje randa medžiagos ir etnografas, ir pedagogikos bei muzikos istorikas, kuklių žinių joje apie pirmuosius lietuvių kalba rašyto žodžio kūrėjus randa ir literatūros istorikas.

Artėjanti sukaktis — gera proga giliau pažinti M. Mažvydą, išanalizuoti ir teisingai, pilnai įvertinti jo darbus. Mes dar neturime nė vienos net tik mokslinės, bet ir populiarios monografijos apie pirmosios knygos lietuvių kalba autorių. Ar nereikėtų iškelti uždavinį, kad šis spraga jau artimiausiais metais būtų užpildyta.

LENKIJOS-LIETUVOS BENDRADARBIAVIMAS TVIRTĖJA

Š. m. liepos 1 d. Lietuvoje buvo iškilmingai atžymėta 22-jų metų sukaktis, kai Lietuva buvo paskelbta tarybine socialistine respublika.

O liepos 23 d. Lenkija atžymėjo 18-kos metų sukaktį, kai rytiniame Lenkijos pasienyje, Ghelmo mieste, buvo paskelbtas manifestas apie Lenkijos Liaudies Respublikos įkūrimą. Šia proga Vilniaus "Tiesa" rašo:

Kai kryžiuočių palikuonys su svastikomis paskelbė "žygį į Rytus," lietuvių ir lenkų tautos vieninga kova dar kartą įrodė savo broliškumą. Tėvynės karo frontuose kovėsi vienoje gretoje ir lietuviai, ir lenkai kariai. Lietuvos partizanų būriuose, kurie veikė laikinai okupuotoje Lietuvos teritorijoje, narsiai kovėsi ir lenkų tautos sūnūs.

Visada Lietuvos darbo žmonės atmins Adomo Mickevičiaus vardo partizanų būrį, kuriame petys į petį kovojo prieš hitlerinius grobikus lietuviai ir lenkai. Ir lietuvių, ir lenkų partizanai kartu kovojo tiek prieš lietuviškus, tiek prieš lenkiškus buržuazinius nacionalistus, kurie tarnavo hitleriniams grobikams.

Kovų ugnimi sutvirtinta tautų draugystė išaugo į plačiašaką ąžuolą galiūną, kurio jokia vėtra, jokie žaibai nepalaužs.

Šiandien švenčia ne tik Liaudies Lenkija. Jos sukaktį pažymi visos socialistinės stovyklos tautos, visa didžioji mūsų šeima. Ir gera širdžiai, kai gali pasveikinti su švente artimą bičiulį, su kuriuo draugе tiek daug dirbta, kovota. Slaptažodis, kurį žinojo ir lietuvis, ir lenkas darbininkas,—darbo rankų draugystė — suartino tautas, ir socializmo sąlygomis ši draugystė suklestėjo puikiais nuoširdžiausio bendradarbiavimo žiedais.

Prieš keletą metų, lenkų kultūros dienomis Lietuvoje, mes buvome jaudinančių susitikimų liudininkai. Broliai atvažiavo viešnagėn pas brolius, atvežė brandžiausius savo kultūros ir meno laimėjimus. Senoji filharmonijos salė griaudėjo nuo ovacijų gausiajam "Slionskui." Tai buvo ovacijos visai lenkų tautai, jos kultūrai, jos darbo žmonėms.

Kai Lenkijoje viešėjo Tarybų Lietuvos atstovai, jie parsivežė šilčiausius įspūdžius iš broliškos šalies. Kaip laukti svečiai, su duona ir druska prie kiekvieno miesto vartų buvo sutinkami lietuvių tautos pasiuntiniai.

Įgavęs naujas formas, praturtėjęs savo turiniu, dviejų respublikų bendradarbiavimas vystosi ir stiprėja. Į Lietuvą atvyksta kultūros, mokslo, meno darbuotojai iš Lenkijos, Tarybų Lietuvos atstovai vieši Lenkijos Liaudies Respublikoje.

Mes skubame pasidalyti savo džiaugsmais ir laimėjimais su broliška tauta, kuri šiandien sėkmingai žengia socializmo keliu. Mes žinome, kad lenkų tauta, prieš aštuoniolika metų Liepos manifeste paskelbusi posūkį į nacionalinį suklestėjimą, yra ištikima taikos ir tautų draugystės idealams. Šiuo metu, kai imperializmas pučia trečiojo pasaulinio karo trimitus, mums brangi yra Liaudies Lenkijos kova už taiką, jos ryžtingas balsas prieš revanšizmą, karines provokacijas.

Vakar Lietuva pažymėjo 22-ąsias Tarybų valdžios atkūrimo metines. Šiandien valstybinėmis vėliavomis puošiasi broliškoji Lenkija. Dvi šventės. Jų prasmė ta pati: tai nacionalinio atgimimo dienos.

TARYBŲ LIETUVAI

Melsvais upeliais išrašyta,
Tankiom giružėm apsupta,
Gėlių vainikais apkaišyta,
Sveika, Tarybų Lietuva!
Sveika, karių ir partizanų
Nuo pikto priešo apginta...
Žydėk, klestėk, šalele mano,
Laiminga būki visada!

Irma Žilytė
Kėdainių rajono
Skaistgirio aštuonmetė mokykla
III klasė

ATEIS PAVASARĖLIS

Ateis pavasarėlis,
Varnėnai sučiulbės,
Išsprogs beržų šakelės
Ir obelys žydės.
Parlėks raiba gegutė,
Parlėks ir užkukuos.
Vai, bus smagu ir linksma
Kolūkiniuos laukuos!

Antanas Žilinskas
Vilkaviškio rajonas
Gižų atuonmetė mokykla
VII klasė

SVEČIAI IŠ LENKIJOS

Kaip jau buvo pranešta, Vilniuje ir Kaune viešėjo Varšuvos operetės teatro artistų grupė. Gastrolių metu svečiai iš Lenkijos parodė tris operetes: "Garlaivis Undinė", "Studentas elgeta" ir "Paryžiaus gyvenimas". Lenkijos meno meistrai taip pat koncertavo Kaune.

Nuotraukoje: Varšavos operetės teatro artistės (iš kairės) Danuta Juščak, Halina Hojceka, Marijana Novakovska ir Stenia Kubicka apžiūri Vilnių.

J. Grigiškis

ĮVAIRIAIS KLAUSIMAIS

Argentiniečiai lietuvių spaudos ištroškę

Vienas argentinietis mums rašo:

"Skaitydamas urugvajiečių 'Darbą' radau pranešimą apie d-ro Alg. Margerio knygą '150 dienų Tarybų Lietuvoje.' Tai net atsidusau, kaip tas alkanas, galvodamas apie valgį. Aš labai norėčiau ją matyti, perskaityti ir kitiems suteikti.

Argentiniečiai ištroškę lietuvių spaudos. Todėl prašome amerikiečių, kai perskaitysite d-ro Margerio knygą ar kitas knygas, siųskite savo giminėms, draugams ir pažįstamiems Argentinon. Tai jiems bus didžiausia ir brangiausia dovana ir pasiliks ilgoje atmintyje."

Argentiniečio patarimas yra labai sveikas. Mes turime gerų knygų, ir sakome, kad jų neturime kur dėti. Tai kodėl nepasiųsti saviškiams Argentinon, Urugvajun, Brazilijon?

—:—

Reakcija Argentinoje dar vis tebesiautėja

Argentinietis toliau rašo:

"Pas mus reakcija dar vis siautėja. Jau beveik visus tarybinius klubus uždarė. Buenos Aires mieste uždarė M. Gorkio ir V. Majakovskio klubus, taipgi pažangiųjų jugoslavų ir čekoslavų klubus. Mūsų kultūrinis klubas tebėra uždarytas. Uždaro ir pažangias draugijas. Dabar eina prie unijų suvaržymo.

Viskas baisiai brangu. Duonos kilogramas tarp 18 ir 20 pesų, pieno litras 14 pesų, bulvių kilogramas iki 33 pesų, mėsos kilogramas iki 80 pesų.

Dabar valdžia verčia žmones skolinti jai pinigus, net ir vaikų dėžutes iškrato, kad tik daugiau susikolektuoti.

Bedarbių eilės auga tūkstančiais. Apskaičiuojama, kad metalurgijos darbininkų yra 45 tūkstančiai bedarbių eilėse ir tekstilės darbininkų apie tiek pat.

Pensininkai negauna savo pensijų po 3, 4 ir 5 mėnesius, nes valdžios bankuose stoka pinigų. Po mėnesį ir daugiau darbininkams neišmokama algų. Negauna reguliariai algų mokytojai, geležinkelių darbininkai. Padėtis darosi labai sunki. Įvairūs valdininkėliai kasdien mainosi."

—:—

Tarybų Sąjungos ir JAV prekybiniai laivynai

American Bureau of Shipping informuoja, kad Tarybų Sąjunga šiuo metu jau turi apie 900 prekybinių laivų, o Jungtinių Valstijų privatiniai operuojamų prekybinių laivų yra 973, prieš metus laiko buvo 1,008.

Pasirodo, kad Tarybų Sąjungos prekybinis laivynas netrukus pralenks Jungtinių Valstijų prekybinį laivyną. Su 1980 metais Tarybų Sąjunga turėsianti jau 4,500 prekybinių laivų.

Praėjusių metų liepos mėn. Tarybų Sąjunga padidino naujų laivų statymą net 32.5%, tuo pačiu metu pasaulinė naujų laivų statyba nupuolė 13.8%.

Apie 80% Jungtinių Valstijų prekybinių laivų yra 20 metų senumo, tai jau nebera ekonomiški. O Tarybų Sąjungos laivai beveik visi nauji. 1961 metų liepos 1 d. buvo užsakyta pastatyti 215 naujų laivų. Ir taip kasmet Tarybų Sąjunga padidina savo prekybinį laivyną šimtais naujų laivų.

—:—

Atsinaujino seni ginčai tarp JAV ir Meksikos

Prez. Kenedžiui lankantis Meksikoje atsinaujino ginčai dėl virš 600 akrų žemės, kuri legaliai priklauso Meksikai, bet dabar Jungtinių Valstijų valdoma. Tai Texas valstijos miesto El Paso dalis, El Chamizal vadinama, kuri 1848 m. sutartyje buvo palikta Meksikai, toje vietoje pravedant JAV ir Meksikos rubežių pagal Rio Grande upę.

Bet 1852 metais Rio Grande pasuko savo vagą pietų link, atskirdamas El Chamizal nuo Meksikos. Tada amerikiečiai ją pasisavino ir iki šiol tebelaiko. Dabar toje vietoje yra dirbtuvių, kolegija ir nemažai gyvenamų namų. Nuosavybės vertė siekia virš 20 milijonų dolerių.

Dėl tos žemės ginčas tęsiasi nuo 1852 metų. Meksika nuolat tai primena Jungtinėms Valstijoms, kad jai legaliai priklausoma žemė turėtų būti sugrąžinta. 1910 metais buvo paskirta arbitracinė komisija, kuri 1911 metais priskyrė šios teritorijos dalį Meksikai — apie 450 akrų, bet dar pasiliko apie 600 akrų Jungtinių Valstijų pusėje.

Meksikos prezidentas Adolfo Lopez Mateos priminė prez. Kenedžiui, jog šis ginčas dėl El Chamizal teritorijos turėtų baigtis, Meksikai priklausoma žemė turėtų būti sugrąžinta.

Dabar prez. Kenedis pareiškė norą tą ilgą ginčą baigti Meksikos naudai.

P. Vietnamo valdžia ir JAV karininkai

Washingtonas.— Parvykę iš Pietų Vietnamo JAV karininkai, o ypatingai generolas W. B. Rosson, nepasitenkinę Pietų Vietnamo valdžia, kuri nepriima jų patarimų.

Generolas Rosson yra JAV specialistas karui prieš partizanus. Jis sako, kad Pietų Vietnamo prezidentas Ngo Dinh Diemas siekia valdyti senomis priemonėmis. Jis nesutinka bent kiek pagerinti darbo žmonių gyvenimą.

Amerikiečiai bijosi, kad jeigu Pietų Vietnamo valdžia nepakeis savo nusistatymo, tai ji gali karą pralaimėti, kaip Francūzija pralaimėjo Indo-Kinijoje ir Alžyre.

Lisabonas. — Nuo 1957 metų Azoro salose, Atlanto vandenyne, kurios priklauso Portugalijai, Jungtinės Valstijos įsirengė karo orlaivyno ir jūrų laivyno bazes. Jų įrengimui įdėjo $100,000,000.

Su gruodžio 31 diena sutartis baigiasi, jeigu ji nebus panaujinta, tai 1963 m., už šešių mėnesių, JAV turi pasitraukti. Čionai lankėsi JAV valstybės sekretorius Ruskas ir tuo klausimu tarėsi.

"Taikos ir draugystės paroda Brazilijoje"

Iniš tiesų, kas galėjo pagalvoti prieš dešimtmetį ar daugiau, kad Brazilijoj bus atidaryta TSRS industrijos, žemės ūkio, kultūros ir bendrai mokslo pasiekimų paroda, kurią su didžiausiu susidomėjimu per 30 dienų aplankė apie 550,000 žmonių. Tai yra daugelio metų Brazilijos progresyvios liaudies, ypatingai darbininkų klasės kovos vaisius, kuri trokšta taikiai ir draugiškai gyventi su visomis tautomis.

Todėl savame laiške gegužės 3 d., atidarant parodą Rio de Janeiro mieste, TSRS premjeras N. Chruščiovas, sveikindamas Brazilijos liaudį ir parodos lankytojus, pareiškė: "Tegul ši paroda bus **Taikos ir draugystės paroda.**"

Dešimtys tūkstančių išstatytų eksponatų, — nuo gigantiškų agregatų ir ekskavatorių bei plieno šlipavimo staklių, sunkvežimių, keleivinių "Volga," "Moskvič," "Čaika" automobilių,— iki T. Lietuvos meniškai išdirbtų gintarinių papuošalų.

TSRS atominė energija pajungta tarnauti taikai ir žmonijos gerbūviui pavaizduojama maketėse — stotys, gaminančios elektros energiją, ir navigacijoj pirmas pasauly ledlaužis "Leninas" 16,000 tonų, kuris gali plaukioti apskritus metus be dapildo.

Gydymo srity parodos lankytojai galėjo matyti ne vien tik sudėtingiausius medicinos įrankius, bet čia parodomi filmai, kaip tais įrankiais daromos visokios operacijos.

Erdvių užkariavimas, — tai TSRS pionieriaus ir pirmtakūno J. Gagarino ir E. Titovo sidabriniai žvilgančios kapsulės, kuriose jie skrido, parodoje vaizduojamos. O ką jau bekalbėti apie oro milžinus su 220 keleivių, kurie yra vaizduojami maketėse su visomis detalėmis.

Nuostabūs ir elektronikos mašinų gaminiai: televizoriai, radijo aparatai, skaičiavimo mašinos, siurbliai ir kitkas.

Gal kiek kuklesni eksponatai buvo, tai virtuvėje vartojami rakandai.

Nepaprastai svarbus ir įdomus TSRS pasiekimas, tai žemės ūkio srity ir jos techniškas apdirbimas; eksponuojami visų rūšių kombainai ir traktoriai. Kokia socialistinės agrikultūros yra pažanga, tai lankytojas gali matyti iš šitokios statistikos: daugiau kaip 1,000,000 traktorių, apie 500,000 kertamų ir kuliamų mašinų, veik 800,000 sunkvežimių yra naudojama žemės ūkio darbams.

Plėšiniai

Kitas nepaprastas TSRS pasiekimas pokariniais metais: virš 40,000,000 hektarų naujų plėšinių paversta naudojimui. (Galima daryti kad ir šį palyginimą: Brazilijoj dirbamos žemės bendras plotas nėra didesnis kaip 25,000,000 hektarų). TSRS bendras naudojamos žemės plotas yra daugiau kaip 200,000,000 hektarų, arba beveik vienas hektaras sėjamos žemės tenka vienam gyventojui. Stebint parodoj TSRS agrikultūros pažangą, nesunku suprasti, kodėl TSRS javų užauginimu užima pirmą vietą pasauly.

Parodos lankytojus nepaprastai domino TSRS hidrolinės miniatūros statomų ir jau veikiančių stočių. Ant upės Bratsk-Volga yra galinga elektrinė "XX TSKP Kongresas," teikianti 2,000,000 kilovatų energijos.

Taipgi miniatūra miesto virš Kaspijos jūros, kurio gyventojai - darbininkai iš jūros gelmių pumpuoja petrolėjų. Dailūs lengvos pramonės eksponatai: Armėnų ir kitų TSRS pietinių sričių kilimai, šilkiniai audiniai ir kitokios rūšies medžiagos. Sibiro ir kitų šiaurės sričių laukinių žvėrių kailių komplektai.

Parodos lankytojai nemažiau domėjosi ir elegantiškomis TSRS moteriškų ir vyriškų pasiuvimo ir apsirengimo madomis, kurios buvo parodytos lankytojams specialioj madų eisenoj.

Žodžiu, TSRS pramonės ir prekybos paroda Rio de Janeire buvo vaizdinga ir imponuojanti. Ją pamatyti buvo nepaprastas susidomėjimas iš plačios Brazilijos kampelių. Per 30 dienų į Rio de Janeirą plaukė karavanai nuo pietinių Rio Grande do Sul, Santa Catarina, Parana, S. Paulo, bei Minas Gerais valstijų ir ištolimos šiaurės — Bahijos, Seara ir kitų valstijų.

Bet tuo pačiu sykiu prieš TSRS parodą sukilo Brazilijos fašistinis šiukšlynas: juodvarniai, kietakakčiai ir visi Š. Amerikos imperialistų agentai dėjo visas pastangas, kad paroda nebūtų atidaryta ir kad ja atidarius—niekas jos nelankytų.

Televizija, radijas ir bažnyčių sakyklos buvo pakinkyti tik vienam tikslui: antitarybinei propagandai ir prieš parodos rengimą. Brazilijos katalikų bažnyčios primaz-fašistas Don Jaime de Barros Camara per televiziją pakartotinai prašė, kad TSRS parodos nelankytų, ir grasino eksmunikavimu tiems, kurie drįs parodą aplankyti. Ir kuomet ši antitarybinė propaganda jokių jų laukiamų rezultatų nedavė, — nes kasdien dešimtys tūkstančių braziliečių stovėjo prie langelio pirkti įžangos bilietus, kad patekti į parodą,— tuomet fašistai puolė į kraštutinumą, griebdamiesi teroro. Vadovaujant fašistuojančiam gubernatoriui Carlos Lacerda, teroristui Lameirao ir dar keliems bepročiams, buvo pavesta gegužės 19 d. 22 val., kuomet parodoj buvo apie 50,000 žiūrovų, ją susprogdinti, padėjus dinamito bombą. Laimei, bomba greitai tarybinės administracijos buvo susekta ir "nuginkluota," o teroristai numaskuoti. Dėl to Brazilijos vyriausybė turėjo nemalonumo ir buvo priversta TSRS vyriausybę atsiprašyti.

Tarybinė paroda ir lietuviški fašistai

Didelį susidomėjimą TSRS paroda kėlė ir Brazilijos lietuvių tarpe. Jau nekalbant apie Rio de Janeire gyvenančius lietuvius, kurių kolonija yra neskaitlinga, bet ir iš S. Paulo, Santos Campinas ir kitur, nežiūrint kelionės išlaidų, kurių nemažai atsieina, šimtai ir net tūkstančiai važiavo į parodą. Bet prašau nenusistebėti, jeigu iš San Paulo lietuvių pirmas suspėjo aplankyti TSRS parodą lietuviškų fašistų, Lietuvos "vaduotojų" šefas ir "Mūsų Lietuvos" redaktorius prelatas Pijus Ragažinskas.

Visų T. Sąjungos respublikų priešais paviljoną plevėsuojančios vėliavos ir herbai, nepaprastu kruopštumu ir tvarka išdėstyti eksponatai, parodantys, ką tarybiniai darbininkai prie socializmo santvarkos gali pagaminti, kunigą tiesiog apstulbino. Ir P. Ragažinskas, grįžęs į S. Paulą, turėjo per "M. Lietuvą" savo "įspūdžius" papasakoti ir savo skaitytojams. Bet kaip rašyti? Juk čia nepameluosi, kaip visą savo gyvenimą Ragažinskas melavo apie TSRS, kad rusų kareiviai kaip vaikai kariauja mediniuose tankuose ir gindamiesi nuo bado praktikuoją kanibalizmą.

Rio de Janeiras — tai ne Sovietų Sąjunga. Juk čia kiekvienas Ragažinsko parapijonas gali nuvažiuoti ir pamatyti, ką Sovietų Sąjunga turi ir kaip žmonės gyvena. Ir štai kunigo gerutis dievas davė įkvėpimo ir išgelbėjo nuo įkyrių minčių.

Š. m. gegužės mėn. 13 d. "M. Lietuva" (Nr. 17) prel. Pijus Ragažinskas parašė savo "įspūdžius"... "Jeigu parodos vaizdas ir imponuojantis, tai ne TSRS dėka, bet Brazilijos vyriausybės didingas ir meniškai pastatytas pastatas San Christovae aikštėje... Technikos atžvilgiu, reikia pasakyti, kad Sovietai pokario metais yra padarę pažangą, o tai rusams pavyko, kuomet jie užėmė Vokietiją ir iš jos išsivežė visus technikus ir specialistus į savo fabrikus"...

Tik čia Ragažinskas pamiršo savo skaitytojams paaiškinti, kokią techniką rusai panaudojo užimti Vokietiją ir "išvežti" jos specialistus.

Ir savo "įspūdžius" baigia šitaip: "Rio de Janeire kardinolas palygino rusų parodą prie Trojos arkliuko. Ir tai tiesa; parodos tikslas yra skleisti komunistų propagandą Brazilijoj"...

Ar gali būti kvailesnių samprotavimų, kaip šitie kunigo žodžiai? Juk kiekvienas supranta, kad visos parodos yra daromos propagandos tikslu. Bet ne vien Ragažinskas parašė aplankęs parodą savo "įspūdžius": kaip iš rago pasipylė ir kitų fašistų "įspūdžiai." Kažkoks dipukas ir Hitlerio našlaitis, pasivadinęs Jono Sartoko vardu, "ML" gegužės 19 d. (Nr. 18) pasisakė esąs didelis "žinovas" Vakarų valstybių technikos ir rašo: "Sovietinė paroda tik kompromituoja save su tokiais eksponatais, kurių čia, Brazilijoj, užversta visi kampai." J. Sartokas parodoj matė tik vieną autobusiuką "Ryga," ir tai prastai nukopijuotas vokiško "Combe" tipo ir piršto ilgumo vaškinį "agurką." Prie knygų skyriaus Sartokas girdėjo braziliečius kalbant: "kad ir dykai duotų, neimčiau" Bet Sartokas buvo "laimingas," kad dar gavo nusipirkti G. Madelskio knygą "En Tierras del Niemen," nes vėliau knygų, žurnalų ir plokštelių pardavimas buvo sustabdytas arba uždraustas Guanabaras vyriausybės patvarkymu.

Ir pagaliau "ML" gegužės 26 d. Nr. 19 patalpino "įspūdžius" lietuviams rijiečiams gerai žinomos istorikės davatkos Anelės Dubauskienės "Komunistų, kurie vidurdienį žagina ir kankina moteris, nuėjau ir aš pasižiūrėti jų parodos, ir po trijų valandų pradėjau kvatotis," — rašo A. Dubauskienė.

A. Dubauskienė iš pavydo, pagiežos ir kerštо tarybinei santvarkai yra isterijos apsėsta. Aš A. Dubauskienei norėčiau pasakyti tik tiek: Tave komunistai "kankino" ir "žagino" ir tu esi dar gyva, nors iš prigimties nenormali. Bet jeigu tave būtų pačiupinėję hitlerininkai, tai tu, ponia Dubauskiene, šiandien kunigams lovų neklotumei.

A. J.

Vilnius šiandien

Vilnius šiandien... Tariant šiuos žodžius, prieš akis visų pirma iškyla miesto statybos.

Miestų projektavimo institutas Neries krantinėje, administracinis pastatas Dzeržinskio gatvėje, gyvenamųjų namų rajonas Antakalnyje, moderniški pastatai A. Mickevičiaus gatvėje Žvėryne — miesto papuošalai. Ir vilniečiai, ir miesto svečiai, turistai ateina pasigrožėti griežtomis jų linijomis, meniškai parinktomis spalvomis. Jų statybai panaudotos pigios patvarios medžiagos. Žiūrėdami į juos, matome ateities miestų architektūrą.

Antrasis Vilnius išaugs Viršuliškėse. Visais patogumais aprūpintais butais, žaliosios augmenijos juostomis pasipuošęs — tokį jį įsivaizduoja projektuotojai. Dabar čia dar banguoja javai, o po metų-kitų tiesis lygios, medžiais apsodintos gatvės. Iki šiol statybininkai tesi savo žodį — jie dirba ypač stropiai, ir per aštuoniolika metų, praėjusių nuo to laiko, kai Tarybinė Armija jį išvadavo iš hitlerininkų okupacijos, Vilniuje vis daugėja statybos pastolių, šviesiais langais blyksinčių naujų namų.

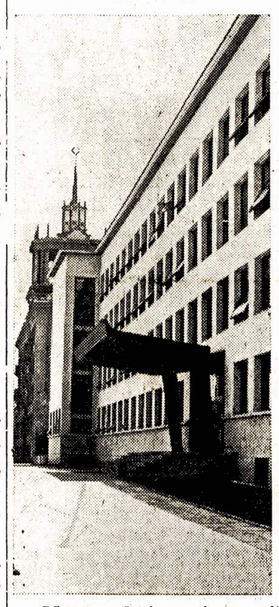

Nuotraukoje: vienas iš naujausių Vilniaus pastatų — Miestų projektavimo institutas.

Atėnai. — Graikijos teismas nuteistė komunistų vadą P. Vetasą visam amžiui į kalėjimą.

Washingtonas. — JAV 70 procentų namų savininkų turi namus ant paskolų.

Atsarga gėdos nedaro

Krikščionių demokratų dienraštis "The Scranton Times" išvadino moterį gydytoją Frances O. Kelsey skeptike, kad pastaroji, einanti pareigas Food and Drug Administracijoj, sulaikė leidimą kokiai ten iš Cincinnatti, Ohio, patentuotų vaistų kompanijai pardavinėti kokius ten iš vakarinės Vokietijos vaistus, pavadintus **Thalidomide** ir kitokiais pavadinimais. Ir dar skliauteliuose įdėjo, jog jai reikalingas įrodymas, ar tie vaistai nėra kenksmingi žmonių sveikatai.

Minimi vaistai, ir dar ir kitokiais pavadinimais, buvo plačiai pardavinėjami Vakarų Vokietijoje be jokio ištyrimo. Bet kada tuos vaistus išanalizavo, tai surado, kad gims nesveikų, nenormalių kūdikių nuo 3,-500 iki 6,000 iš motinų, kurios, būdamos neščios, naudojo tuos vaistus raminimui nervų.

Tai tau ir krikščioniškas laikraštis! Vieton pasmerkti tokių vaistų gamintojus, tai kad ir netiesioginiai, išvadino minėtą gydytoją skeptike. Garbė jai! Josios skepticizmas daug gero padarė mūsų būsiančiai kartai.

Šaukštas po pietų

Žinoma, ir Vakarinėje Vokietijoje, kada ištyrė ir surado tokį baisų dalyką, uždraudė pardavinėti tuos nervų raminimui vaistus. Betgi nepasako, ar gamintojai minėtų "vaistų" bus atsakingi už tuos 6,000 kūdikių, kurie ateis į šį pasaulį nenormalūs, suluošinti, išsigimę? Ir kokia bus jų ateitis, irgi neprisimena. Kapitalizmo santvarkoje doleris viskas.

Mūsų šalyje irgi ne geriau

O mūsų šalyje argi daug geriau? Kiek čionai per žurnalus, laikraščius, radiją ir ypatingai per televiziją prigarsina visokių "trankvilaizerių" ir kitokių "stebuklingųjų" vaistų nuo nervų ir visokių kitokių kvarabų! Ir ar kreipia nors kiek domės, jog tie visokie garsinimai yra niekas daugiau, kaip tik apgavystė, viliojimas dolerių iš tiems garsinimams tikinčiųjų? O tokių yra didelė daugybė. Gamintojai pelnosi milijonus iš visokių "trankvilaizerių" gamybos, o kiti — už garsinimus.

Kiek jau kartų sąžiningi gydytojai yra perspėję neščias moteris liautis rūkyti cigaretes nors laike neštumo. Bet ar nors kiek kreipiama domės į tuos perspėjimus? Kad tabako nuodai sudaro didelį pavojų besivystančiam gemalui motinos įsčiuje, juk gerai žinoma. Taipgi gerai žinoma, kad iš rūkančių tarpo daugiau miršta plaučių vėžio liga, negu iš nerūkančių. Bet ir šio perspėjimo niekas nepaiso, o kompanijos kaip ant patyčių daugiau garsina, reklamuoja visokias cigaretes ir visokius tuos "stebuklinguosius" vaistus, net ir pademonstruoja. Tik užsirūkyk cigaretę, ir sukelia meilę, romantizmą! A, ką čia ir kalbėti. Tik trauk dūmą kuo giliau į plaučius, tai bematant visos pasakiško dangaus laimės atsiras prie tavo kojų! O jau tie stebuklingieji vaistai irgi taip: tik prarijai piliukę, tai bematant visos kvarabos ir dingo, ir gali vėl šokinėti, it ožiukas darže.

Čia negana perspėjimo: nerūkyk ir nenaudok "trankvilaizerių." Čia reikalingas reikalavimas iš valdžios pareigūnų, kad tokie apgavikiški garsinimai būtų uždrausti. Uždraudė Italijoje ir Anglijoje, tai ir šičionai gali tai padaryti, tik reikia, kad žymūs žmonės ir masės pradėtų to reikalauti. Privataus verslo šventumas turėtų būti pažabotas, jei jis vedamas kreivu būdu.

I. Vienužis

MARGAS PASISKAITYMAS

Vakarinės Vokietijos plieno magnatas Alfred Krupp 1948 metais buvo nuteistas kaip Antrojo karo kriminalistas, ir buvo įsakyta jam parduoti plieno pramonę — Rheinhausen. Per 14 metų jis "neprisirengė" parduoti.

Komisija, susidedanti iš trijų Vokietijos žmonių ir po vieną nuo JAV, Britanijos, Francūzijos ir Švedijos laikė susirinkimą Zuriko mieste 1962 m. birželio 19 d., ir nutarė dar duoti Krupui metus laiko būti plieno magnatu...

— — —

Neįleidžia į viešbutį

Liepos mėnesio pradžioje įvyksta Atlanta, Ga., National Association for the Advancement of Colored People konferencija.

Dr. Ralph Bunche, įžymus dipolmatas ir Nobelio laureatas, nuvyko į Atlanta miestą pabaigoje birželio mėn., bet ten jam nedavė kambario viešbutyje, todėl, kad jis yra juodosios rasės.

— — —

Tik $10.00!

Yra plačiai kalbama, kad nuo spalio mėn. 1 d. įvesią apmokamą televiziją. Įtaisymas taip vadinamo "decoder" jums kainuos tik dešimt dolerių. Mėnesinė mokestis — 75 centai. Tiek reikės mokėti už "programą',' kurioje garsins visokius muilus, cigaretes ir kitokius produktus. Gi individualė programa kainuos nuo dolerio iki $2.

— — —

Buenos Aires, Argentinoje, jaunas Hitlerio garbintojas, pasigavęs gatvėje žydą, išpiaustė jam kaktoje svastiką. Jaunai 19 metų mergaitei hitlerinį ženklą išpiaustė krūtinėje.

Kriminalai vokiečiai turbūt įsiuto ant žydų dėl to, kad Izraelyje pakorė budelį Eichmaną.

— — —

78,000 sunkvežimių iš Japonijos

Keletas dienų atgal James M. Haswell, Washingtono reporteris, paskelbė, jog Amerika pirko iš Japonijos 78,000 trokų. Pirkimas prasidėjęs 1956 m. ir japonai gavę 230 milijonų dolerių už sunkvežimius.

Haswell sako, kad japonai pigiau padaro. Dviejų ir pusės tonų sunkvežimis kainuoja $4,169. Gi Amerikoje už tokį pat — $10,280.

Spartakas

Tokio. —Japonijos laivas "Aki Maru" susidūrė su Filipinų laivu "Q. of Kobe".

Naudinga knyga

"Religija ir ateizmas pasaulyje" — taip pavadinta neseniai Lietuvoje iš spaudos išėjusi A. Každano knyga, pasakojanti apie senovės pasaulio religijas ir apie senovės ateistus.

Ar reikalinga tokia tema, ar gali ji ką nors sudominti atominės energijos, elektroninių skaičiavimo mašinų ir Žemės palydovų amžiuje? Tokia tema reikalinga. Visų pirma, nežinant senovės religijų istorijos, sunku vystyti rimtą mokslinę ateistinę propagandą. Antra vertus, šią įdomiai parašytą ir iliustruotą knygą su dideliu susidomėjimu perskaitys ne tik ateistas, bet ir kiekvienas skaitytojas, praturtindamas savo žinias apie religiją ir ateizmo vystymąsi senovėje.

Knyga nagrinėja religijas, atsižvelgdama į jų vystymąsi. Atskiri knygos skyriai apie Egipto, žydų, Indijos, Kinijos, graikų, romėnų ir kitas religijas padeda giliau suprasti krikščionybės ir kitų religijų kilmę.

Knygos autorius parodo, jog didžioji dalis labiausiai paplitusių dabartinio pasaulio religijų (krikščionybė, budimas, judeizmas ir kt.) susidarė senovėje. Žinoma, vėliau jos keitėsi, bet ir dabar pagrindiniais bruožais visos jos yra senovės pasaulio kūrinys.

Jau labai seniai moksle įnirtingai vykdavo ginčai dėl krikščionybės atsiradimo. Šia tema knygoje pateikiama daug pažintinės reikšmės faktų. Krikščionybė, atsiradusi beveik prieš du tūkstančius metų, daugelį amžių buvo išnaudojančiųjų klasių ideologija.

Krikščionių bažnyčia su savo popiežiais ir vienuolių ordinais, inkvizicija ir kryžiaus žygių skelbimu, mokymu apie sakramentus ir indulgencijų pardavinėjimu buvo vienos iš labai svarbių viešpatavusios feodalų klasės organų. Nugalėjus buržuazijai, katalikybė daugelyje šalių tapo jos idėjiniu ginklu ir tebėra juo iki šiol.

Krikščionybės istorijos tyrinėjimas ir mokslinė šios religijos kritika, — pažymi knygos autorius, — paliečia kapitalistinio pasaulio viešpataujančių klasių gyvybinius interesus. Tai ir suprantama, nes krikščionybė gina išnaudojimą, nelygybę, priespaudą.

Čia paminėtos, o taip pat ir kitos problemos, nagrinėjamos A. Každano knygoje, atskleidžia ir religinės pasaulėžiūros prieštaravimus, jos supuvusias šaknis.

Naujoji knyga — tai dar vienas svarus indėlis į ateizmo literatūrą lietuvių kalba.

J. Rimaitis

Ledlaužis "Leninas" veda laivų karavaną

Maskva. — Atominės energijos ledlaužis "Leninas" atplaukė į Igarkos prieplauką, Jenisėjaus upės žiotyse, ir jį atsekė grupė laivų su reikmenimis.

Per Karą jūrą "Leninas" laužė 6-ių pėdų storio ledą. Šiemet Šiaurės vandens kelias, aplinkui Sibirą, šešios savaitės anksčiau atidarytas, kaip seniau. Numatoma, kad jis bus atdaras per keturis mėnesius.

J. D. Sliekas

Kaip augo ir gyveno Elzbietėlė

(Tąsa)

Elzbietėlė nusigando ir pravirko, sakydama: Juozeli, kaip gi tu juos išrausi, tu čia užsimuši. Juozas juokėsi iš jos ir sakė: Palik man tai, aš Lietuvoj ne tokius krūmus išroviau. Ir taip Juozas prie progos vis rovė juos ir jam sekėsi.

Kai jau visus išrovė, nuėjo pas farmerį ir susitarė, kad šis ateis su arkliais ir plūgu ir suars jam daržą. Taip farmerys ir padarė. Tada Juozas nupirko 14-ka vaisinių medelių ir, atmieravęs 20 pėdų nuo namo, paliko kvietkams, o per 125 pėdas susodino per dvi eiles sodelį, o 30 pėdų gale paliko daržovėms.

Darbo buvo iki kaklo, bet kai pradėjo viskas augti, jie džiaugėsi ir gyveno laimingai. Bet štai po poros metų atūžė ta nelaimingoji depresija — darbo žmonėms skaudžiausia rykštė.

Vis daugiau ir daugiau darbininkų netenka darbų. Kurie ir pasilieka darbe, tiems vėl ir vėl nukapoja algas; iš kitų bankai jau atiminėja dar neišmokėtus namelius, ypač griebė tuos, kurių jau mažai bebuvo skolos.

Juozai dar vis dirbo ir laikėsi, nors ir jų algos jau kelis sykius numuštos. Buvo be galo sunku sudurti galą su galu. Bet jie dar vis šiaip taip laikėsi. Jie pradėjo labai rūpintis.

Juozas, važiuodamas į darbą, matydavo tūkstančius darbininkų gyvenant patiltėse ir jau pradedančius budavotis "hoovervilles". Jam būdavo šiurpu į juos žiūrėti, ir kildavo mintis: Kažin, kaip dar ilgai truks, kaip ir aš čia atsidursiu? Ta mintis jį nupurtydavo iki pat kaulų.

Juozai išsilaikė darbuose, nors ir su labai nukapotomis algomis iki 1932 metų pavasario — gegužės 18-tos dienos. Tą dieną Juozas sužinojo, kad jų darbovietė šiandien atdara paskutinę dieną.

Kada Juozas tai sužinojo, jam tarsi kas būtų rėžęs kuo į galvą; tik ausyse sugriaudė ir akys aptemo. Kada jis susitvarkė, mintis dingt į galvą, na, tai dabar į patiltę! "Dabar viskam galas", mąstė jis. Važiuojant namo, visu keliu jis mąstė, kaip tą baisią žinią dabar pranešti Elzbietėlei? Ji visada taip rūpinas apie tai, o pranešti juk vis tiek reikės.

Nors Juozas bėgiojo, lindo visur, prašė darbo, bet jo negavo. Dabar viskas rymojo ant rendos iš viršaus ir Elzbietėlės mažos algelės, kurią ji gavo pusę laiko dirbdama tūloj prašmatnioj kafeterijoje.

O bankas vis rėkė: mokėkite sutartas mokestis, arba atimsime namus. Esą, jūs jau skolingi $100 ir jei iki tos ir tos dienos nepristatysite $100, atimsime namus.

Kur gauti $100? Juozas, apgalvojęs žmones, kurie turi pinigų, lankė juos, bet pinigų negavęs, ėjo jis nuliūdęs važiuoti namo. Einant pro Mr. N. krautuvėlę, žiūri Mrs. N. sėdi tarp durų. Alio, alio,—pasisveikino jiedu — tai kurgi tu čia dabar po mūsų miestą mandravoji, Juozai? — pajuokavo ji.

Juozas, nieko neslėpdamas, papasakojo jai, kur buvo ir ko, ir kad nelaimėjęs grįšta namo. Mrs. N. sako: šimtas dolerių, tai nėra dideli pinigai, mes jums paskolinsim. Juozas net išsižiojo iš nuostabos, kad čia jis rado laimę, kur jis jos visai nestitikėjo.

—Einame į vidų, — sako Mrs. N. Ji grypštelėjo kur ten už bufeto ir, atskaičius $100, padavė Juozui.

Juozas, labai nuoširdžiai jai padėkavojęs, nusiskubino tiesiai į banką ir ten atidavė pinigus.

Juozai niekaip negalėjo suprasti, kodėl N. buvo jiems tokia gera.

Jie pažinojo Mr. ir Mr. N., kartais susitikdavo kokiame parengimėlyje, — pasisveikindavo ir, keliais žodžiais šnektelėdavo, tai ir viskas, o dabar jie jiems padarė tokią loską!

Tik spėjus Juozams taip pasikalbėti, durų varpelis sučirškė. Juozas atidarė duris, ogi Mr. N. Juozui dinktelėjo negera mintis į galvą. Mr. N. apsisveikinęs, tuojau ir prie reikalo:

—Mano žmona paskolino jums $100. Tai, va, čia pasirašyk! — rodydamas vekselį ant 90 dienų, su 5-tu nuošimčiu.

Juozas tuoj suprato kame reikalas, bet imdamas nuo Mrs. N. pinigus, jis manė, kad ji skolina jam taip, kaip kadaise ir Juozas paskolindavo kai kada be nuošimčių — kada turės, tada atiduos. Bet kadangi pinigai jau atiduoti bankui, tai jam nebeliko kitos išeities, kaip pasirašyti vekselį.

Dabar Mr. N. kas trys mėnesiai jau ir čia su gatavu vekseliu pasirašyti, arba grasina eiti pas šerifą. Kadangi Juozai negali atmokėti sumą, tai Mr. N., pasiėmęs nuošimtį, būtinai pasako:

— Tai būsi rytoj klube paužti.

Tas jo pasakymas Juozams būdavo kai dūris peiliu į širdį. Juozas visuomet pamislydavo: Tai šylokas, jau ir taip nosis nebe tik raudona, bet ir mėlyna... Kad tau tie nuošimčiai per gerklę išlystų!..

Pradžioj bankai labai grobė namus — be atodairos, bet apsižiūrėjo, kad jie prigrobė tiek daug, kad nebežino, ką su jais daryti, — mažų namų savininkai bėgo namelius palikę tūkstančiais, o kada namai palieka tušti, vaikai išdaužo jų langų stiklus, išlaužia duris, viduj padaro daug nuostolių, stačiai viską išvagia, o lietus gadina sienas ir namai greitai genda. Bankai pasidarė sukalbamesni; jie pradėjo su skolininkais švelniau apsieiti — priėmė mokesčius, kiek kas galėjo ir kadą galėjo mokėti. Juozai irgi pradėjo apsiprasti su viskuo — kaip tas šuo kariamas...

Juozas vis ieškojo — bėgiojo darbo, gaudavo kartais kai kur padirbėti dieną kitą, kur savaitę kitą ir vis kiek galėdami mokėjo skolą.

Kurie paliko savo namus ir išėjo, Juozus barė, kam jie nepalieka, girdi: kam jūs vis dar grūdate bankui, juk vistiek neišmokėsite. Juozas sakydavo: Na, kur gi nubėgsi, juk ant gatvės negulėsi, kur neisi, visur reikės rendą mokėti, tai jau geriau čia mokėti, kas žino, gal laikai pagerės, gal dar ir išsilaikysim. O jeigu jau atims, tada jau ne ką darysi...

Kurie buvo laimingesni,— kurie pasiliko darbuose, — tie mandravojo; dabar labai viskas atpigo, jie dirbo ir baliavojo, o iš nedirbančių šaipėsi. Taip, kai kurie ir iš Juozų draugai šaipėsi iš jų.

(Bus daugiau)

Japonų džazo koncertai Tarybų Lietuvoje

VILNIUS. — Muzikos, o ypač lengvosios muzikos mėgėjai, vilniečiai gali būti patenkinti. Vos spėjo pasibaigti Varšuvos operetės gastrolės, o į mūsų sostinę atvyko dirigento Chirosi Vatanabe vadovaujamas japonų džazo orkestras.

Orkestras yra būdingas džazinės sudėties: į jį yra organiškai įsilieję japonų liaudies instrumentai—įvairaus skambėjimo būgnai ir būgneliai, o taip pat cimbolų pavidalo instrumentas "Koto." Orkestro artistai— tai 17 virtuozų, kuriems, atrodo, nėra jokių techniškų sunkumų. Nepaprastai aukštas ne tik jų grojimo lygis, bet ir bendra muzikinė kultūra. Idealus derinimas, nepriekaištinga kūrybinė disciplina, įvairi dinamika ir stiliaus įsijautimas parodo, kad 17 virtuozų-solistų sudaro nepaprastai lankstų ir darnų kolektyvą. Koncertuose girdėjome labai švelnų visų grupių "pianissimo" ir galingą, bet ne rėksmingą "fortissimo"; girdėjome giliu muzikalumu alsuojantį gitaristą Nakaną, tiesiog neišsenkamą fantaziją turintį mušamaisiais instrumentais grojantį Simomurą, girdėjome puikias triūbas ir trombonus. Ir pagaliau matėme to orkestro vadovą Chirosi Vatanabę, kuris savo šokančia dirigavimo maniera tartum suvienija visų šių artistų gabumus ir pastangas, uždega kolektyvą.

Orkestro programa labai įvairi. Čia ir tarybinės melodijos "Pamaskvio vakarai" ir "Ugnelė," fantazija rusų dainos ''Juodosios akys" tema, ir net džazinės parafrazės Rimskio-Korsakovo bei Bethoveno kūrinių motyvais. Greta to girdėjome japonų liaudies melodijas, Edingtono "Karavaną" ir keletą "diksilendų." Tačiau, kokie bebūtų skirtingi kūriniai, viena yra aišku, kad šis orkestras kultivuoja tokią muziką, kuri turi aiškią ir išraiškingą melodiją, ryškią formą. Ir tai yra didelis privalumas, nes šiuo metu daugelis užsienio džazo orkestrų yra užsikrėtę tokio stiliaus muzika, kuri beveik visai nepripažįsta melodinio prado.

Didelio pasisekimo susilaukė dainininkė Nakachara Misao — populiari Japonijos kino ir televizijos žvaigždė.

Japonų džazo orkestro koncertai suteikė didelio malonumo Vilniaus publikai, kuri šiltu priėmimu dėkojo talentingiems artistams už jų aukštą meną.

Ch. Potašinskas
LTSR nusipelnęs artistas

ALDLD REIKALAI

Kodėl turime gauti naujų narių?

ALDLD už 1961 metus davė knygą **"150 dienų Tarybų Lietuvoije,"** parašytą d-ro Algirdo Margerio. Knyga pilna istorinių padavimų apie kylantį Tarybų Lietuvos gyvenimą: moksle, technikoje, kultūroje ir ekonomikoje. Knyga pasiliks istoriniai svarbi. Jos vertė nemažiau $3.

Knyga už 1962 metus, parašyta istoriko J. Jurginio, **"Lietuvos meno istorijos bruožai."** Knyga taipgi istoriniai labai svarbi, nes ji plačiai nušviečia Lietuvos meno istorijos klausimus. Jos vertė $5.

O prie tokių svarbių knygų ALDLD nariai gauna ir žurnalą "Šviesą," 4-ris numerius per metus. O duoklė tik $2 metams. Minėtų knygų vertės proga pasinaudokime ir pakalbinkime lietuvius stoti į ALDLD. Keletas kuopų gražiai pasidarbavo ir gavo naujų narių. Bet reikia, kad visos kolonijos, visos kuopos pravestų naujų narių įrašymo vajų. O kur nėra ALDLD kuopų, tai kviečių stoti pavieniais į ALDLD, ir už $2 duoklių jūs gausite tokią vertingą literatūrą — knygas ir žurnalą "Šviesą."

Kuopos, kurios pasiekė garbės sąrašą

Čia sužymėsiu kuopas, kurios prisiuntė duokles už daugiau narių negu 1961 metais ir kurių duoklės pasiekė ALDLD centrą pirm liepos 1 d.:

145 kuopa, Los Angeles, Calif., sekr. Ch. Marcenkus.

185 kp., Ozone Park, N. Y., sekr. C. Bready.

81 kp. (moterų), Brooklyn, N. Y., sekr. S. Kazokaitė.

72 kp., Great Neck, N. Y., sekr. M. K. Adomonis.

53 kp., Gardner, Mass., sekr. A. Glebo.

50 kp., Rochester, N. Y., sekr. John Stanley.

24 kp., So. Brooklyn, N. Y., sekr. C. Bender.

5 kp., Newark, N. J., sekr. T. Kaškiaučius.

52 kuopa, Detroit, Mich., sekr. St. Rusaitis.

Aukos knygų fondui

145 kp. aukojo ...	$10.00
G. J. Sarpolus, St. Clair, Mich. ...	10.00
L. Tilwick, Easton, Pa.	5.00
J. Liminskis, Detroit, Mich. ..	5.00
Jonas ir A. Walins, Anna Maria, Fla.	5.00
E. Dipukas, Easton, Pa.	3.00
St. Petronis, Athol, Mass.	3.00
Frank Zavis, Bethlehem, Pa. ...	2.00
K. Thomas, New Kensington, Pa. ..	2.00
J. Lemey, Brooklyn, N. Y.	1.25

Po $1 aukojo: M. Vasilkas, La Porte, Ind.; Ch. Kisielis, Racine, Wis.; B. Baleišis, Valley Stream, N. Y.; Kirslis-Tamul Bridgewater, Mass.; V. W. Smith, Atikakan, Canada; Julia Vegel, Racine, Wis..

Rochester, N. Y., ALDLD 50 kuopa $20 aukojo apsigynimo reikalams.

V. Žilinskas, Plymouth, Pa., prisiuntė iš Pittstono, Pa., buvusios kuopos iždą— $12.

Širdingai ačiū už aukas.

Iš laiškų

Labai veiklus ir rūpestingas visais organizacijos reikalais draugas rašo:

"Mūsų ALDLD 97 kuopos visi nariai pasimokėjo. Du mirė, vieną naują gavau, ir nenustoju vilties gauti daugiau. Na, o tau, drauge Jonai, duodu kreditą už gerai atliekamą LLD centre darbą: parašai į spaudą ir kitokiais būdais nemažai pasidarbuoji organizacijos gerovei. O ir LLD centro raštinėje, rodos, viskas eina daug tvarkingiau negu pirmiau būdavo. Na, tai linkiu sveikatos, ištvermės ir energijos dar daug metų darbuotis organizacijoms, visuomenei, menui ir kultūrai. Viso geriausio, **V. Žilinskas."**

Iš Kene, N. H.: "Linkiu gerų sėkmių visiems darbuotojams organizacijos labui. **Pranas Naginė."**

Ačiū visiems už gražius ir sveikus linkėjimus. Visi stovėkime ir veikime kultūrinės organizacijos auklėjime. Jei reikia kokių knygų, prašau kreiptis į ALDLD centrą, o mes parūpinsime.

Jei su knygų siuntinėjimu kur įvyko klaida, arba yra knygų trūkumas jums, tuojau praneškite ALDLD centrui, ir greitai būsite aprūpinti knygomis.

Taipgi visus prašau apsižiūrėti, ar jūsų duoklė yra užmokėta už šiuos 1962 metus. Jei duoklė nemokėta, greitai atlikite šią lengvą prievolę, prisiųsdami $2.

Visais reikalais rašykite:

ALDLD
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park 17, N. Y.
Sekr. **Jonas Grybas**

Juokinimo meno paskaitos

Kas rytą į Pragos meno akademiją kartu su kitais studentais ateina dvidešimts rimtų, susikaupusių žmonių. Ne taip jau lengva pažinti, kad tai tie, kurie vakarais iki ašarų juokina žiūrovus cirke. Tai—Čekoslovakijos klounai.

Vencis, Vikis, Sambas, Arnoštas Jančekas ir kiti "juoko meistrai," jau daug metų dirbantieji cirke, akademijoje studijuoja savo profesijos teoriją. Paskaitas cirko artistams skaito komiškojo meno "profesoriai." Jų tarpe yra vienas iš populiariausių Čekoslovakijos aktorių Janas Verichas. Lektoriai supažindina studentus su komedinio žanro darbo principais, padeda aktoriams teisingai pastatyti balsą, pasakoja apie pantonminos paslaptis. Čia pat rodomi mokomieji filmai, Čarlio Čaplino filmai, karštai diskusuojama apie žinovo tarybinio klouno Olego Popovo meną.

Paprastai klounai tampa klounais pačiame cirke. Tačiau daugeliui netgi žinomų cirko arenos meistrų naudinga papildyti savo teorinių žinių bagažą. Todėl klounados metu dviejų savaičių kursas — labai teigiamas sumanymas. Cirko artistai buvo dėkingi, pavyzdingi mokiniai. Beje, jų tarpe — viena moteris. Vadinasi, kalbinink ams jau pats laikas pagalvoti, ar vartotinas žodis "klounas."

I. Klimentova

Jaunimas prieš karą

Apie karą galvoja ne tik senos kartos žmonės, jo neapkenčiame ir mes, jaunimas. Mes norėtume taikiai darbuotis, statyti, kurti. Tai mūsų amžininkų devizas.

Aš mokausi institute, kur rengiami būsimieji mokytojai. Mano bičiuliai ir draugai, — Jankauskas, Kavaliauskaitė, Vasiliauskaitė ir daugelis kitų, — visi mes svajojome išvykti į tolimus tarybinės šalies kampelius mokyti vaikus, išugdyti juos gerais piliečiais. Mano amžininkai stato Lietuvoje elektrines, gamyklas, fabrikus. Kiti vaikinai ir mergos dirba žemės ūkyje. Mes žinome vieną tikslą: sukurti komunistinę visuomenę. Tam mums reikalinga taika. Mes nenorime, kad patrankos ir bombos vėl naikintų žmogaus rankomis sukurtus vaisius, žudytų milijonus žmonių.

Yra paminklų, prie kurių nulenki galvą su giliu liūdesiu. Netoli Vilniaus, Panerių priemiestyje, stovi obeliskas. Ten karo metais fašistai nužudė tūkstančius taikių gyventojų. Motersmotinos skulptūra Pirčiupio kaime primena hitlerio antplūdžio dienas, ragina neužmiršti, kaip 1944 metais hitlerininkai iki pamatų sudegino šį kaimą su visais jo gyventojais.

Visų šalių žmonės solidarūs su mumis ir siekia taikos, visuotinio nusiginklavimo. Plečiasi mūsų ryšiai su užsienio jaunimu. Beveik kiekvienoje Tarybų Lietuvos aukštojoje mokykloje veikia internacionalinės draugystės klubas. Šių metų gegužės mėnesį į Kauną, studentų festivalį, suvažiavo daugelio tautybių vaikinai ir merginos. Visus mus vienijo vienas jausmas—užkirsti kelią karui, pasiekti tvirtos, visuotinos taikos.

Greitai turi įvykti Pasaulinis jaunimo festivalis Helsinkyje. Aš tikiu, kad jis dar kartą parodys, kaip jaunimas atsidavęs taikos ir tautų draugystės idėjoms.

Jeigu kai kurių Vakarų šalių valdantieji sluoksniai linki gero žmonėms, tai kodėl jiems nepriimti Tarybinės vyriausybės pasiūlymų ir sutikti visuotinai nusiginkluoti, esant griežtai tarptautinei kontrolei?

Vakaruose mus, lietuvius, neretai vaizduoja "nelaisviais" žmonėmis. Kanados ministras pirmininkas Difenbeikeris savo kalboje Alberto provincijos rinkėjų susirinkime Pabaltijo tautas pavadino "pavergtomis." Ne, ponas Defenbeikeri, tarybinėje tėvynėje mes įgijome tikrą laisvę ir laimę. Ir šios laimės lietuviai niekada ir niekam neatiduos.

Mes tikime, kad karo jėgos galų gale turi atsitraukti prieš taikos jėgas. Pirčiupio, Lidicės, Hirošimos tragedija neturi pasikartoti.

Tegul mūsų planetą puošia ne obeliskai kare žuvusiems pagerbti, o tik paminklai Žmogaus — statytojo ir kūrėjo — garbei. Tegul Žemėje įsiviešpatauja amžina taika.

Aldona Juknaitė
Vilniaus pedagoginio instituto IV kurso studentė

Grybai—priemonė prieš vėžio ligą

Japonų mokslininkai surado daugiau kaip septyniuose šimtuose grybų rūšių medžiagą, kuri gali būti panaudota kaip gydymo priemonė. Dalinai, jų nuomone, ši medžiaga aktyviai kliudo atsirasti vėžinėms ląstelėms. Trejų metų darbo rezultate mokslininkams pavyko ją gauti miltelių pavidalu. Bandymai su gyvūnais, kurie buvo atliekami Tokio universitete, leido padaryti išvadą, kad gausus grybų naudojimas maiste trukdo atsirasti organizme vėžinėms ląstelėms.

Savings Bonds for Freedom

"Freedom in America involves a profound respect for individual liberty, a strong determination to maintain that liberty, and to bring ourselves and others to a better life within its framework. Many Americans today are sincerely wondering what they can do to defend and preserve our freedom. They wish to contribute to our defense efforts, to our adventures in space, and to strengthening our free institutions and our traditions of liberty. The success of our efforts is based upon a strong and expanding economy. By investing part of his savings in United States Savings Bonds, an individual citizen can contribute to all of these objectives. I would like to take this opportunity to invite every American to purchase an extra share in freedom by purchasing an extra Savings Bond during the Freedom Bond Drive."—John F. Kennedy, The White House, May 1, 1962.

SP-378-C

Kaip prasigyveno lietuviai Kanadoje

Tokia antrašte buvo rašęs ištisą eilę straipsnių montreališkis savaitraštis "Nepriklausoma Lietuva". Deja, nei tas NL laikraštis, nei kiti tokių "prasigyvenusių" lietuvių laikraščiai niekad nėra parašę, kaip vieniems lietuviams prasigyvenant, tuo prasigyvenimu kitus lietuvius nugyvenama, ar net ir valdžios, kuri juos čia apgyvendino, įstatymus laužo, kad tik prasigyventi.

Kas gi nežino J. Simanavičiaus? Ir "priešai" ir draugai jį žino. Tai pats garbingiausias, ar vienas iš "gerbiamųjų" elito narių. Eina galvą iškėlęs, Tėvynę atvaduoti pasiryžęs, per radiją kalbėti moka ir selsmeniškai akia pamerkti moka. Didelis organizatorius kunigiškų sukaktuvių, kurio dėka ir vietoje 16-ta vasario nepriklausomybės šventė perėjo į 16-tą Vasario Kunigo Ažubalio gimtadienį, į kurį sugebėjo sutraukti politikus, laikraštininkus, miesto majorą, radijo pranešėjus ir kitus ant kitų žmonių galvų plaukiojančius burbuliukus, geriau sakant, **smetonėlę.**

Taigi, ne kas kitas, o J. Simanavičius, geriausias alaus pardavėjas ir nuosavos krautuvės laikytojas, kiekvieno susirinkimo bei viešo pobūvio atidarytojas ir neišmatuojamo gylio "patrijotas", dar priedo nuolatinis "demokratiniu" būdu kažkaip nepamainomai išrenkamas Toronto Lietuvių Bendruomenės pirmininku, tam viskam užtvirtinti, šiomis dienomis pasirodė dar su vienu nauju titulu —**butlegerininkas.** Mat, po tais visokiais Tėvynės tarnybos titulais ir kunigėlių pobūvių bei sukaktuvių organizavimo gabumais buvo žinoma, kad J. Simanavičius Toronto mieste, Kanadoje, nelegaliai pardavinėjo svaiginančius gėrimus ir jau ne kartą buvo bandoma jį areštuoti, bet šį kartą pardavė dvi bonkas degtinės slaptos policijos agentams.

Žinoma, čia jau nekoks "prasigyvenimas". Tapo areštuotas, šitoks didelis, garbingas Tėvynės "vaduotojas" tapo nuvežtas su visais kitais prasčiokėliais, naktibaldom, alkoholikais ir uždarytas tamsutėje, kad apsigalvotų tolimesnius savo ateities "žygdarbius".

Žinoma, lietuviški "tėveliai" ištraukė, uždėjo užstatą ir dabar laukiama teismo, kada dar garbingiau stos ginti savo "nekaltybę". Tiesa, šis nusikaltimas nėra didelis, bet biaurus. Čia gėda visai lietuvių išeivijai, nesvarbu, nei kokių bebūtų įsitikinimų ar tai politinių, ar tai religinių. Čia dar kartą paroloma, kad naujų ateivių vadavimo vadai yra jų mulkintojai, niekad nepasotinami nei garbe, nei materialiniai.

Bet geriau uždarykit akis lietuviai, ką jūsų vadai daro, geriau klausykite, ką jie sako, duokite sunkiai uždirbtus pinigus ir eikite aklai klausydami ten, kur jie veda. Jūs numirsite ir nežinosite, ar jie savo pažadus įvykdė, o jų vaikai džiaugsis aukštą mokslą baigę jūsų pinigais ir šildysis savo nekilnojamu turtu už suaukotus pinigus "vaduoti tėvynei", savo liuksusiniais namais. Aukok toliau, lietuvi, kad vėl kada nors ar vienas, ar kitas laikraštis gautų temą rašyti **"Kaip lietuviai prasigyveno Kanadoje."**

Korespondentas

Brockton, Mass.

Dar apie atsibuvusį "Laisvės" pikniką

Kaip žinia, liepos 1 d. Ramovos parke atsibuvo "Laisvės" metinis piknikas. Apie jį buvo rašyta, bet dar reikia parašyti, nors jau ir vėlai, bet geriau negu niekados.

Čia skelbiu vardus darbininkų, kurie dirbo piknike, ir tų, kurie aukojo pinigais arba daiktais Moterų stalui.

K. Kalvelienė aukojo 3 sūrius ir 2 pyragus. Pyragų aukojo: K. Čereškienė, A. Kukaitienė, A. Markevičienė, P. Sinkevičienė, K. Sireikienė ir Vasilienė, iš Worcesterio.

Nedirbo, bet aukojo: A. Chesnut—kiaušinių ir M. Valant—du tuzinus kiaušinių.

Už baro dirbo A. Walen, Geo. Stepanauskas, John Smith, o Lena Smitienė aptarnavo su "karštais" gėrimais. Prie kito baro dirbo: F. Markevičia, P. Baronas ir M. Uždavinis (iš Norwoodo).

Baro "čekius" pardavė S. Rainard ir D. Jusius. Prie vartų dirbo Worcesteriečiai J. Jeskevičius ir V. Žitkus.

Dovanos

Aukojo daiktų, kurie buvo skirti dovanoms. A. Gricienė ir P. Šidlauskienė (iš Nashua) aukojo kvortą degtinės ir sūrį. Jos ir pasidarbavo su dovanų tikietukais.

M. ir A. Musteikienės (montellietės) ir Mrs. ir Mr. Petrukaičiai (stoughtoniečiai) aukojo kvortą degtinės ir patys pasidarbavo.

Worcesterio LLD kuopa aukojo kvortą degtinės ir sūrį. Pasidarbavo L. Ausiejienė ir U. Jeskevičienė.

Cambridge'aus Moterų klubas aukojo pinigais $20.

Eva Likas (iš Quincy) aukojo mėsai malti mašinėlę. Su tikietukais pasidarbavo Belekevičienė ir Freimontienė.

Garnonienė ir Letchekienė aukojo priegalvio užvalkalą ir "shawl." Bilietukus pardavė J. Šleivienė ir R. Čiulalienė.

Y. Ambrozas (iš Middleboro) aukojo medaus.

J. Stigienė (montellietė) aukojo prijuostėlių ir pati bilietukus pardavė.

N. Grybienė ir Norwoodo Moterų klubas aukojo kvortą degtinės ir piniginę. Su tikietukais pasidarbavo M. Krasauskienė.

Jonas Barašauskas (iš Arlington) aukojo kvortą degtinės. Tikietukus išplatino J. Bankus.

K. Čereškienė

P. S. Jeigu kurių aukojusiųjų ar dirbusiųjų vardus praleidau, praneškite man, ir bus klaida atitaisyta. **K. Č.**

Vakarų Berlynas. —Jaunuolis, kuris antru kartu padėjo bombą prie perskyrimo sienos, jai sprogus ir pats buvo sužeistas.

PATERSON, N. J.

Netekome įžymaus pažangiečio

Liepos 16 d. mirė senas gyventojas ir darbininkiško veikimo veteranas gilos senatvės sulaukęs 82 metų nuo vėžio ligos Pijus Sakat (Sakatauskas). P. S. atvyko į Ameriką 1897 metais į Boston, Mass. Trejetą mėnesių pagyvenęs Bostone persikėlė gyventi į Passaic, N. J., ir keliolika metų tenai išgyvenęs, atvyko gyventi į Paterson, N. J.

Iš amato Pijus buvo audėjas. Kaip daugelis kitų, taip ir jis jaunas būdamas buvo religinis, tačiau greitai suprato, kad religija yra misticizmas ir prietarai, todėl laipsniškai nuo jos atsipalaidavo ir pritapo prie tautininkų ir ilgokai su jais darbavosi. Tačiau po kiek laiko ir nuo tautininkų atsitraukė ir laipsniškai susirišo su socialistais ir aktyviai veikė su jais. Vėliau prisirašė ir prie Amerikos Lietuvių Darbininkų Literatūros Draugijos, ir būdamas jos nariu skaitė ir studijavo jos leidžiamus raštus ir susipažino su marksistine ideologija. Jis prigulėjo prie SLA. Bet kuomet Chicagos seime tautininkai suskaldė SLA ir progresyviai sutvėrė Lietuvių Darbininkų Susivienijimą, tuomet ir P. S. nuėjo su LDS. Jis taipgi priklausė ir prie Amerikos Lietuvių Piliečių Klubo. Ir prigulėdamas prie virš minimų organizacijų, buvo jų aktyvus narys, jose veikė jaunesnis būdamas kiek galėjo ir kaip mokėjo. Daugiausia būdavo jų užrašų raštininku, ir taipgi įeidavo į įvairias komisijas. Jis tankiai dalyvaudavo tų organizacijų suvažiavimuose ir tokiu būdu būdu buvo žinomas ne tik Patersone, bet ir plačioje Amerikoje.

P. Sakatauskas buvo "Laisvės" skaitytojas ir per daugelį metų jos korespondentas ir šiaip bendradarbis.

Kuomet socialistiniame judėjime įvyko skilimas, tai jis nuėjo su kairiuoju sparnu. Bet kuomet įvyko skilimas kairiajame sparne, tai Pijus iš sykio buvo nuėjęs su "skloka," tačiau neilgai jis prie jos buvo. Jis greitai pamatė klaidą ir vėl įstojo į Lietuvių Literatūros Draugiją ir iki pat mirties buvo jos nariu. Taipgi jis buvo LDS ir L. Ū. Klubo nariu iki išsiskyrė iš gyvųjų tarpo.

Nors P. S. gal daugiau negu 20 metų išbuvo Klubo užrašų raštininku ir nuoširdžiu jo auklėtoju, bet Klubas jam nedėkingai atsimokėjo, išsirgus penkius metus ir mirus vėžio ligos iškankintam, oficialiai neprisiuntė paskutinio patarnavimo.

Velionis tapo palaidotas laisvai, jo lavonas skendėjo gražiausiais kvietkais apkrautas nuo giminių bei draugų. Garbė priklauso jo gyvenimo draugei, kad išpildė ir pagerbė savo mylimo draugo pageidavimą. Į amžiną poilsį buvo palydėtas skaitlingo būrio palydovų.

P. Sakatauskas Lietuvoje paėjo iš Pilviškių parapijos, Tirkšlių kaimo.

Su mirčia drg. P. Sakatausko darbininkiškas veikimas neteko nuoširdaus darbuotojo.

Mielas drauge, tu užbaigei baisios ligos iškankintas vargų ir kančių kelionę ant visados ir savo darbais palikai garbingą prisiminimą praeities. Ilgai mes tavęs neužmiršime. Lai būna lengva šios šalies žemelė ilsėtis ant visados.

P. S. mirdamas paliko didžiausiame nuliūdime savo gyvenimo draugę Tesę Sakat ir posūnui, Alphons, taipgi ir kitus gimines.

Lai būna giliausia užuojauta jo gyvenimo draugei Tesei Sakat ir posūniui Alphonsui, taipgi ir kitiems giminėms nuliūdimo valandoje. Šių žodžių rašėjui šermeninėj teko pasakyti paskutinio atsisveikinimo keletas žodžių.

J. Bimba

Philadelphia, Pa.

Vieni kitus užprašo pasisvečiuoti

Vasarėlė jau įpusėjo, smagių išvažiavimų, pasisvečiavimų miesčionys kaip ir neturėjo. Kas kur susiranda kokį lietuvį farmerėlį, nuvykęs pasikalba, pasivaišina, pabėdavoja, kad apart pas laidotuvių įstaigos vedėją, skaitlingesnio lietuvių būrio neberandi.

O betgi čia yra progų, yra malonių lietuvių farmerių, jie mielai prašo bile laiku atvykti ir pas juos pasisvečiuoti...

Šiuo tarpu būreliais lietuviai tariasi skaitlingai vykti pas Antaną ir Braniutę Ramanauskus. Jie ir malonūs, ir svetingi, ir vaišingi ūkės gyventojai.

Braniutė Ramanauskienė atsilankiusius svečius vaišina pagal svečių norą. Rūkštus pienelis, lietuviškas sūris, bulvelės, tai retenybė miesčioniui.

Pilietis, Phila žinučių rašėjas, minį kokį tai išvažiavimą ant 29 dienos rugpiūčio. Greičiausia jis mintyje turi čia kalbamą pobūvį pas Ramanauskus sekmadienį, rugpiūčio 19 d.

Yra norinčių pasimatyti su Ramanauskais, bet neturi mašinų, bėdavoja, kaip nuvykti. Šiems žadą pagelbėti J. Kazlauskas, 7 35 N. Bucknell St. Šaukite: **CE.2-9874.** Jis turi žinių, kaip busais pasiekti, ir būrį mašinomis nuvežti.. Kiti pamiršę kelius ir kelelius. Jiems aš ir patarčiau važiuojant iš Philadelphijos, važiuoti keliu 309 iki Sellersville, Pa. Tik pervažiavus miestuką bus kelias 563, pasukti po kairei, už mylios ir ½ bus keliukas **LONELY RD.,** pasukti po kairei. Tai bus pirmutinė Ramanauskų ūkė.

Aš irgi būsiu su svečiais.

R. M-kis

Washingtonas. — Pasitarimai tarp Hollandijos ir Indonezijos Vakarų Naujosios Gvinėjos klausime eina prie pakrikimo.

ŽINIOS IŠ LIETUVOS

Liaudies kūrybos proga

ŠIAULIAI. "Aušros" istorijos-etnografijos muziejuje atidaryta liaudies meno paroda. Dvidešimt miesto, Radviliškio, Pakruojo, Joniškio bei kitų aplinkinių rajonų liaudies menininkų joje eksponuoja daugiau kaip 200 savo geriausių darbų. Jų tarpe—Šiaulių rajono "Pirmyn" kolūkio kolūkiečio L. Lemežio satyriniai drožiniai "Brakoniariaus mirtis", "Linksmasis subatvakaris", joniškietės V. Dauginienės gipso lipdiniai "Mažoji paukštininkė", "Kumečio vaikai", radviliškietės V. Saukaitės, P. Adomaičio iš Pakruojaus ir šiaulietės Janinos Sutkevičienės išaustos lovatiesės, tautinės juostos, rankdarbiai ir kitų liaudies menininkų darbai.

Parodai šiauliuose užsidarius, liaudies menininkų darbai bus ekspanuojami broliškosios Latvijos Ciesio mieste. "Aušros" muziejuje savo ruožtu bus atidaryta latvių liaudies kūrybos paroda.

Lietuvių kultūros dekada per Lenkijos radiją

VILNIUS. Lenkijos radijas surengė lietuvių kultūros dekadą. Kasdien eteryje skamba lietuviška muzika, transliuojama Tarybų Lietuvos rašytojų kūriniai.

Radijo ir televizijos komiteto prie Lietuvos Ministrų Tarybos darbuotojai paruošė ir išsiuntė į Varšuvą 22 laidas. Jose pasakojama apie didžiulius pasikeitimus, įvykusius mūsų respublikoje Tarybų valdžios metais. Lenkijos radijo klausytojai išgirs Lietuvos TSRS Aukščiausios Tarybos Prezidiumo Pirmininko J. Paleckio kalbą, laidas apie lietuvių poeziją, apie Lenino premijos laureatą E. Mieželaitį, apie lietuvių kino meną, kultūrą, apie draugiškus ryšius su lenkų tauta, o taip pat įvairių žanrų muzikos kūrinius.

Lietuvos radijas numatė surengti lenkų kultūros dekadą šių metų rugsėjo mėnesį.

BIRŠTONAS SUTINKA POILSIAUTOJUS

Žavingose Nemuno pakrantėse ir šiais metais savo atostogas praleis tūkstančiai darbo žmonių. Birštono kurortas juos sutinka išaugęs, pagražėjęs. Čia išasfaltuotos gatvės, atidarytas naujas dviaukštis univermagas, didelė maisto produktų parduotuvė, buitinio aptarnavimo paviljonas. Dabar gyvenvietėje sparčiai statomas paštas ir pirtis.

Dar šimtą poilsiautojų galės priimti išplėsta "Tulpės" sanatorija. O iš viso Birštono sanatorijose, turistinėje bazėje ilsėsis šią vasarą daugiau kaip 10 tūkstančių darbo žmonių. Pirmieji 900 poilsiautojų jau atvyko į kurortą.

(ELTA)

Auburn, Me.

Pataisa

"Laisvės" No. 65, kur aprašyta Juozo Apšeigos mirtis ir laidotuvės, įvyko klaida. Ten pasakyta: "Palaidotas lietuvių kapinėse Oak Hill, netoli nuo jo brolio Petro." Turėjo būti: **"Palaidotas 'Laisviečių kalnelyje' — Oak Hill kapinėse, netoli savo brolio Prano."**

A. J. W.

KRISLAI

(Tąsa iš 1-jo pusl.)

Kongreso Atstovų bute pragėjo principiniai geras, bet toli gražu nepilnas bilius. Jis patvarko, kad už lygų darbą mūsų moterys turi gauti lygų atlyginimą-užmokestį.

Deja, bilius apima tik tuos samdytojus, kurie samdo daugiau kaip 25 darbininkus. Vadinasi, smulkieji samdytojai galės ir toliau begėdiškai išnaudoti moterų pigiau apmokamą darbą.

Ateis ruduo, atsidarys nauja Jungtinių Tautų Asamblėjos sesija ir vėl visu smarkumu iškils didžiosios Kinijos toje organizacijoje įteisinimo klausimas . Jau eina visokie gandai.

Mūsų vyriausybės politika nesanti pasikeitusi. Ji vėl priešinsis Kinijai sugrąžinti teises Jungtinėse Tautose. Bet labai žymūs amerikiečiai, susispietę į "Jungtinių Tautų amerikinį susivienijimą," kuriame nemažas vaidmuo priklauso Rooseveltienei, agituoja už įpilietinimą dviejų Kinijų. Tegu, girdi, Formoza su savo Čiang Kai-šeku pasilieka tik kaip Taivano Respublika, o tikroji Kinija tampa tikrąja organizacijos nare.

Tokia nuomonė esanti plačiai pasiskleidusi ir tarpe kitų kraštų, sudarančių Jungtines Tautas.

Aš dar tokios krikščioniškos filosofijos apie mūsų žmogų nebuvau girdėjęs. Koks ten dr. Pranas Brazys Chicagos kunigų dienraštyje (liepos 21 d.) dėsto, kad dievas "sutvėrė jį (žmogų) vos tik pradėtą." Pačiam žmogui buvo palikta "pabaigti save tverti."

Ir, girdi, "tik visagalis dievas galėjo drįsti sutverti žmogų laisvą: su tąja baisia galimybe nusigręžti nuo dievo ir paneigti jį savo protu ir valia."

Nesijuokite: tai paimta iš kunigų laikraščio žodis žodin.

Štai, kodėl, vadinasi, dabar tas "laisvas" žmogus tiek košės tam dievui visur priverda. Nebegalima jį suvaldyti. Nebepajėgia jį suvaldyti nei tūkstančiai bažnyčių, nei šimtai tūkstančių kunigų ir davatkų. Jis nebenori tikėti. Jis laisvinasi!

O Chicagos menševikų laikraštyje (liepos 21 d.) skaitau, kad Los Angeles "vaduotojų" suruoštam "masiniam" mitinge su visais kalbėtojais ir paskaitininkais dalyvavo tik 19 žmonių. Tam pačiam mieste suruoštam "visų Pabaltijo tautų" mitinge dalyvavo viso labo tik 126 žmonės, o salėje, girdi, vietos buvo dėl 700.

Taip ir reikia: Los Angeles lietuviai ir kiti pabaltiečiai blaivosi ir šalinasi nuo raketierių.

BALTIEJI ĮSISŪNINO NEGRĄ BERNIUKĄ

Carlstad, N. J. — A. V. Sandbergai, keturių vaikų tėvai, negrės sirgimo metu prižiūrėjo jos 5-ių metų sūnų Michael Eley. Negrė mirė pradžioje 1961 m.

Sandbergai pamylo berniuką ir įsisūnino (adaptino). Bet kol visos ceremonijos praėjo, tai prabėgo pusantrų metų.

PAIEŠKOJIMAI

Ieškau savo sesers Petuškaitės Marijos, kilusios iš Suvalkų gub., Seinų rajono, gimusi 1887 m. Po vyru Janukaitienė (Benediktas), jis kilęs iš Kauno gub. Gyveno Amerikoje nuosavam name, Pittsburgh, Pa. Paskutinę žinią gavau 1931 m. Jeigu kas žinote apie ją, malonėkite man pranešti, iš anksto tariu ačiū. Motiejus Petuška, Rietavo rajonas, Laukuvos miestelis, Lithuania, USSR.

Ieškau savo tėvelio Paulionio Vinco, kilęs iš Lazdijų Apskr., Kapčiamiesčio ar Veisėjų kaimo. Tikslaus adreso nežinau, rodos gyveno Waterbury, Conn. Būsiu dėkinga tiems, kurie praneš man apie jį. Aldona Palionytė, d. Vinco, Klaipėdos rajonas, Gargždų paštas, Maciučių kaimas, Lithuania, USSR.

PRANEŠIMAI

ELIZABETH, N. J.

Trys svarbūs susirinkimai

LDP. Klubo, LDS 33 kuopos ir LLD. 54 kuopos susirinkimai įvyks Rugpiūčio-August 5 dieną. Pradžia 2 val. popiet., 408 Court St. Klubo susirinkimas prasidės 2-rą val. dieną. Vėliau seks kuopų susirinkimai. Prašome minėtų organiacijų narius dalyvauti. — **A. S.**

(61-62)

BROCKTON, MASS.

Montellos Moterų Apšvietos Klubas laikė mitingą liepos 27 d. Nutarė surengti pikniką Liet. Taut. Namo knygyno naudai dėl atnaujinimo laikraščių, kurie yra užsibaigę. Parengimas įvyks rugpiūčio 5 d., Ustupų sode, 27 Cleveland 2Ave., netoli nuo Lietuvių Tautiško Namo. Pradžia 1-mą val. dieną. Pietų nevalgykite namie, nes piknike bus daug gardžių valgių, namie gamintų. Į komisiją įėjo K. Čereškienė, M. Gutauskienė, K. Sireikienė, O. Chestnut ir T. Kaminskienė.

George Shimaitis

(61-62)

BROCKTON, MASS.

Montellos Vyrų Dailės Grupė ir Lietuvių Tautiško Namo Draugovė rengia pikniką Ramovos Parke, Įvyks sekmadienį, prieš Labor Day, rugsėjo (Sept.) 2. Pradžia pirmą valandą dieną. Bus dainų programa. Art Masons orchestra; namie gamintų valgių, karštų ir šaltų gėrimų. Įėjimas su laimėjimu tik 25c. Prašomi visi vietiniai ir iš apylinkės dalyvauti.

Rengimo Komitetas

(61-62)

WORCESTER, MASS.

Pietūs ir Piknikas

Rugpiūčio-August 5 d., Olympia Parke įvyks LDS 57 kuopos rengiami pietūs 1 val. dienos laiku; pietūs bus labai geri, tikrai šventadieniai. Taigi, tą sekmadienį negaminkitės namie valgių, o važiuokite į Olympia parką pietauti. Papietavus kuopos delegatas D. J. papasakos savo įspūdžius iš atsibuvusio LDS 15-tojo Seimo, Detroit, Mich. Vėliau piknikausime iki vėlmos puikiame parke ir prie įvairiausių vaišių linksminsimės.

Iki pasimatymo,

LDS 57 Kp. Koresp.

(61-62)

OZONE PARK, N. Y.

Lietuvių Namo Bendrovės direktorių susirinkimas įvyks penktadienį, rugpiūčio 3. Pradžia 7 val. vak. Visi direktoriai prašomi laiku pribūti į susirinkimą. J. G. (61-62)

MONTELLO, MASS.

Liet. Lit. Draugijos 6 kuopos mėnesinis susirinkimas įvyks pirmadienį, Rugpiūčio-August 6 d., Liet. Taut. Namo kambariuose, 8 Vine St., pradžia 7:30 val. vakare.

Visus narius prašome dalyvauti susirinkime, nes yra daug svarbių reikalų apsvarstymui. Vasara jau artinasi prie pabaigos, turime pagalvoti apie rudeninę veiklą. Čia taipgi išgirsite raportą iš "Laisvės" pikniko. Geo. Shimaitis (61-62)

OZONE PARK, N. Y.

LDS 13 kp. susirinkimas įvyks trečiadienį, rugpiūčio 1 d., 7:30 val. vak., 102-02 Liberty Ave, Ozone Parke. Visi nariai būtinai ateikite į susirinkimą. Bus išduotas raportas iš LDS seimo. Pasižiūrėkit į mokesčių knygelę, gal jau reikia užsimokėti. Prot. sekr. (60-61)

DORCHESTER, MASS.

Prisiminimas

Kazimieras Pluta

Mirė Liepos 25, 1961

Jau vieneri metai kai paliko mus mylimas vyras ir tėvas. Negalime jo niekad pamiršti, mūsų mintyse jis pasiliks amžinai.

Louise Pluta, žmona
Adelė Kvetkas ir
Birutė Ruplėnas, dukterys

Pranešimas

Naujosios Anglijos Dainos Mylėtojams-Rėmėjams

Sekmadienį, Rugpiūčio-August 12-tą d., Olympia Parke, Worcester, Mass., įvyks LMS 2-osios Apskrities metinis piknikas. Apart apskrities vienetų, programoje dalyvaus Hartfordo Laisvės Choras ir Montello Vyrų Dailės Grupė. Taipgi turėsime ir tolimų svečių. Atvyks LMS centro sekretorė, o drauge su ja atvyks grupė newyorkiečių menininkų ir buvusių meno mokyklos mokinių.

Prašome Naujosios Anglijos visuomenę ruoštis skaitlingai dalyvauti šiame menininkų piknike.

M. Sukackienė

Laiškas iš Lietuvos

Didžiai gerbiamas
draugas A. Bimba!

Prašau neužsigauti, kad Jums rašau nepažįstamas žmogus.

Visų pirmiausia sveikinu Jus ir linkiu daug, daug laimės Jūsų pažangiame darbe, o užvis daugiausią stiprios sveikatos.

"Tiesoje" skaičiau Jūsų straipsnį, už tai ir noriu Jums padėkoti ir pasveikinti, kad taip teisingai parašėte, ką Jūs matėte dar prieš septyniolika metų Tarybų Lietuvoje ir kaip įvertinote žalgiriečius, kurie pas Jus dalyvavo irkluotojų varžybose.

Draugas A. Bimba, Jūs matėte, kaip mūsų mylimoji Tėvynė buvo visai sugriauta žiaraus pasaulinio fašizmo, ir rašote savo straipsnyje, kad Jūs pravirkdino žiūrint į tokias gilias žaizdas padarytas. Kaip būtų gera, kad Jūs dabar pamatytumėte, kokia puiki Jūsų tėviškė, tai gal ir vėl pravirktumėte pamatę naujai atstatytus miestus ir kaimus. Ten, kur Jūs matėte prieš septyniolika metų kalnus griuvėsių, dabar toje vietoje išaugo penkių aukštų mūriniai namai, ligoninės, fabrikai, kino teatrai, lopšeliai.

Dabar pas mus žmonės gyvena gerai, bet jeigu gyveni gerai, tai norisi gyventi dar geriau. Tai taip einame diena po dienos vis į geresnį gyvenimą.

Liepos 21-22 dienomis Lietuvos liaudis atžymėjo istorinę datą — 22-ąsias metines Lietuvos prisijungimo prie didingos TSRS šeimos ir amžiams neišardomos draugystės. Per tuos trumpus 22 metus Lietuvos darbo žmonių darbščios rankos pastatė labai daug, ko nė vienoje kapitalistinėje šalyje negalėjo atlikti. Taip išaugo mūsų Tarybinė Lietuva, kaip tie šeši žalgiriečiai, kuriuos Jūs matėte.

Labai gerai ir aš prisimenu, kokią Lietuvą palikau 1929 metais, kada išvažiavau į tolimą Argentiną, ir dabar ją matau grįžęs 1959 metais. Teko man kalbėtis su kolūkiečiais, su daugeliu žmonių, tai jie man tą patį pasakojo, ką aš irgi manau. Tar. Lietuvoje darbo žmogus užtikrintas savo ateitimi. Dabar pas mus darbininkai dirba lengvai, o valgo ir vilki daug geriau negu prie buržuazinės valdžios, o rytoj, esu tikras, gyvensime dar geriau.

Esu labai patenkintas grįžęs iš kapitalistinės šalies. Dabar aš jaučiuosi pilnateisiu žmogumi. Dabar atostogauju; buvau nuvažiavęs į savo tėviškę Molėtų rajone, o paskiau buvome Dzūkijos krašte, Lazdijų rajone. Turiu mėnesį atostogų.

Visko viename laiške aš Jums aprašyti negaliu apie mūsų žydinčią Tėvynę. Dabar Jūs, draugas A. Bimba, jeigu Jums nesudarys sunkumų, prašau parašyti, kaip pas Jus gyvenimas einasi. Prašau perduoti geriausius linkėjimus mūsų broliams "vilniečiams" ir "laisviečiams." Aš taip pat gaunu "Laisvę."

Viso gero!

Jus gerbiantis
Petras Guobys

Vilnius 13
Klinikų g-vė 3, but. 36
1962 m. liepos 23 d.

LAISVĖS REIKALAI

Gerieji prieteliai, atsinaujindami prenumeratą, pridavė ir paramos laikraščiui. Širdingai jiems dėkojame.

Vincas Rudaitis, Chicago, Ill.	$55.00
J. Smalenskas, Baltimore, Md.	20.00
Vera Smalstienė, Livonia, Mich.	20.00
A. Giedra, White Plains, N. Y.	11.00
Meno choras (per J. Žebrį), Cleveland, Ohio,	10.00
Kazys Lusas, Waterbury, Conn.	10.00
Mrs. Aleksiejienė, Woodhaven, N. Y.	10.00
K. ir E. Žukauskai, Seattle, Wash.	10.00
Joseph Klein, Brooklyn, N. Y.	6.00
A. Degutis, Philadelphia, Pa.	5.00
N. ir J. Stroliai, Binghamton, N. Y.	5.00
Uršulė Šimoliūnienė, Binghamton, N. Y.	5.00
Marijona Gutauskienė, Brockton, Mass.	5.00
Philip Kunza, Brooklyn, N. Y.	5.00
A. Adomonis, Great Neck, N. Y.	5.00
Alex Gaspar, Grand Rapids, Mich.	5.00
F. B. Kelly, Courtland, Canada	4.00
J. Gendrėnas, St. Petersburg, Fla.	4.00
Mary Witkus, Kearny, N. J.	3.00
Josephine Maslauskas, Pennsburg, Pa.	3.00
J. Kanišauskas, Baltimore, Md.	2.00
A. Baronas, San Francisco, Calif.	2.00
K. Mugianis, Oakland, Calif.,	2.00
Marcelė Šukaitienė, Woodhaven, N. Y.	2.00
Felicija Šimkienė, Arlington, N. J.	2.00
Anna Urba, Bethlehem, Pa.	2.00

Po $1: K. Matukaitis, Chicago, Ill.; M. Swed, Paterson, N. J.: J. Waitkūnas, New York City, N. Y.; M. Ulazas, Waterbury, Conn.: J. Vegelienė, Racine, Wis.; Andrew Stenes, Bronx, N. Y.; Alice Lideikis, Great Neck, N. Y.; Geo. Bartkevičius, Bridgeport, Conn.; J. C. Mitchell, Chicago, Ill.; P. Alekna, Hyde Park, N. Y.; V. Gižauskas, Chester, Pa.; A. Zeidat, Brooklyn, N. Y.; Martin Petkus, Peabody, Mass.; J. Pikcilingis, Auburn, Ill.; Geo. Stasiukaitis, Cliffside Park, N. J.; F. Zavis, Bethlehem, Pa.; V. Fergis, Collingdale, Pa.; A. Zigmantienė, Livonia, Mich.: W. Delnicki, Bridgeport, Conn.; P. Mainionis, Binghamton, N. Y.

Laisvės Administracija

Pas Kanados indėnus ir lietuvius

Saulėtą liepos 11 dieną turistiniu autobusu išvykome iš Montrealo pavažinėti ir pasidairyti po plačią apylinkę. Pravažiavę Verduną persikėlėme didžiuliu St. Lawrence upės tiltu Mercier ir netrukus pasiekėme Iroquois indėnų genties apgyventą miestelį (rezervaciją) Caughanawagą.

Šis miestelis turįs virš 3,000 gyventojų, išimtinai indėnų apgyventas, turįs savivaldą ir pačių indėnų valdomas. Gatvės siaurutės, vingiuotos, vos autobusas gali praslysti. Namukai maži, vienai šeimai statyti. Gali jausti, jog jų šeimininkai nėra turtingi, vargo ir skurdo glostomi. Pasitinka būrelis apskurusių vaikučių, prašančių kokių nors atminčiai menkniekių įsigyti nors už keliasdešimt centų.

Sustojame prie nedidelės bažnyčios. Francūzas klebonas mus gražiai pasitinka, vaikus nuveja šalin, įveda mus vidun ir aiškina, kaip katalikai misionieriai atvertę indėnus į tikrąjį tikėjimą" ir kaip dabar indėnai klauso "dievo žodžio," tariamo per kunigo lūpas. Priminė klebonėlis mums palikti kiek nors "dievo garbei" aukų. Tėmijau, mažai kas iš turistų tą "dievo garbę" teįvertino.

Neiškentęs paklausiau kunigą, kodėl indėnų miestelio klebonu yra francūzas, o ne indėnas, ir ar visi indėnai virto katalikais. Kunigužis smarkiai susiraukė, vis tiek paaiškino, jog kitoje bažnyčioje esąs vienas indėnas kunigas, o kiti—francūzai. Jis taipgi pripažino, jog tam tikras indėnų skaičius tebegarbina "pagonių dievus."

Bažnyčią ir keletą gyvenamų namų supa didžiulė akmens ir cemento siena, francūzų pastatyta 1725 m., kad apsiginti nuo indėnų puolimų. Gidas aiškina, kad indėnai keršydavo tiems, kurie misionierių suagituoti priimdavo katalikų tikėjimą. Tekę įsteigti gerai ginkluotą tvirtovę ir ją apjuosti stora-aukšta siena. Tada buvę galima vilioti indėnus į tvirtovę ir padaryti juos katalikais. Francūzijos karalius Louis 14-asis šiai misijai daug padėjęs, ginklų ir brangių dovanų prisiuntęs. Bažnyčioje ir dabar randasi keletas tokių karališkų dovanų. Pasirodo, kunigėliai mulkina ir išnaudoja vargšus indėnus ne prasčiau, kaip ir vargšus francūzus. Religija suteikia kunigužiams rojų žemėje, o parapijonims žadą rojų danguje.

Autobusu keliaujame į kitą miestelio vietą, į turistams paruoštą bizniską centrelį, kuriame galima įsigyti visokiausių atminčiai dalykėlių. Maloniai turistus pasitinka indėnų vadas — Chief Poking Fire — su savo šeima. Sveikina jis mus, linki visiems daugiausia laimių ir kad taika ir ramybė viešpatautų tarp visų tautų, visų rasių, visame plačiame pasaulyje, kaip rytuotuose, taip ir vakaruose, kaip šiaurėje, taip ir pietuose. Susėdę ant medžių rąstų tėmijome ir klausėmės indėnų muzikos, dainų ir šokių. Baigiantis ceremonijoms, indėnų čyfas nuoširdžiai su mumis atsisveikino ir vėl palinkėjo geriausios kloties. Draugiškai su indėnais atsisveikinome, jausdamiesi, kad jie yra nuoširdūs žmonės, norį taikoje ir ramybėje su visais sugyventi.

Keliaujame visai prastu keliuku. Dulkių debesys mus pasitinka ir palydi, net kartu gerklėje darosi. Neužilgo pasiekiame St. Lawrence paupį ir naują kanalą, kuriuo plaukia didžiuliai laivai į Atlantą ir iš Atlanto į didžiuosius ežerus, pasiekia Detroitą, Clevelandą, Chicagą ir kitus miestus. Kadangi vandens aukštis nevienodas, tenka laivams pasikelti į aukštesnę ir nusileisti į žemesnę vietą, tai tam įtaisyti užtvarai ("locks"), kurie pakelia ir nuleidžia vandenį ir su juo laivus. Įdomų buvo matyti, kaip veikia laivų iškėlimo ir nuleidimo mechanizmas. Montrealan grįžtame vingiuotu ilgu Victoria tiltu, atrodo, visi pasitenkinę kelione ir joje įgytais įspūdžiais.

Lietuvių klube ant St. Catherine gatvės porą sykių buvau, bet lietuviu, apart gaspadoriaus ir jo žmonos, neradau. Gaspadorius aiškino, kad i klubą mažai lietuviu beateina. Finansiniai ji išlaiko vietiniai francūzai, kurių visada jame pilna. Jie padaro daug biznio.

Liepos 13 d. buvo prasta, lietinga diena. Mieste susitikome su Bunkais ir Milevičiene, Bunkaus sesute. Dar kiek pasidairę vykome į Milevičių farmą, už kokių 50 mylių nuo miesto. Farmoje teko man išbūti dvi naktis ir liepos-ą 14 dieną. Reikia pasakyti, kad Milevičiai turi gražią farmą, laiko ketvertą karvių, porą bulių, gerą būrį vištų ir palaidų kralikų.

Pas Milevičius susitikome malonių draugų. Ten radome Martusevičius, atvyko kaimynai Adomoniai ir vėliau Streliai. Smagu buvo su visais pasivaišinti ir pasikalbėti įvairiais klausimais. Visi jie tų pačių pažiūrų, tų pačių troškimų. Tenka nuoširdžiai paaičiuoti draugams Milevičiams už tokį malonų priėmima ir sukvietimą tokių malonių draugų ir draugių. Niekad aš to nepamiršiu.

Liepos 15 d. rytą pasileidome kelionėn New Yorko link. Grįžę namo sužinojome, kad tą pačią dieną dar daugiau draugų suvažiavo į farmą, bet mūsų jau neberado. Kaip gaila, kad neteko su tais draugais susitikti. Mat, viena diena anksčiau išvykome namo, negu tikėtasi.

J. G.

Bankrutas japonų įmonių

Japonijoje per laikotarpį nuo praeitų metų spalio mėnesio iki š. m. balandžio mėn. bankrutavo 837 įmonės. Tai 1.7 karto daugiau negu per tą patį laikotarpį praėjusiais metais. Subankrutavusių įmonių skolos sudaro beveik 92 milijardus jenų, arba 3.6 karto daugiau negu per praeitųjų metų tą patį laikotarpį. Vien š. m. balandžio mėn. subankrutavo 133 įmonės, kurių skolos viršijo 13 milijardų jenų.

Apie Turkijos žemės ūkį

Iš 22 milijonų hektarų dirbamosios žemės 16 milijonų visiškai netekę derlingumo. Daugiau kaip 2 mln. ha turi būti drėkinami ir daugiau kaip 1 milijoną ha žemės ardo erozijos reiškiniai. Turkijos žemės ūkio ministerija paruošė eilę projektų žemės ūkio gamybai pakelti. Šiems projektams įgyvendinti reikia 12 milijardų Turkijos lirų, tuo tarpu visos valstybės metinis biudžetas sudaro vos 10 mlrd. lirų.

Baletas "Beriozka"

(Laiškutis iš Brazilijos) .

Kuomet 1962 m. gegužės 3 d. Rio de Janeiro buvo atidarytą TSRS pramonės ir prekybos paroda, kuri sukėlė nepaprastą susidomėjimą, tai tuo pačiu metu braziliečiai turėjo progos pamatyti ir kitą tarybinę įdomybę, tai Maskvos rusų liaudies muzikos ir šokių teatro **"Beriozka"** baletą iš 80 abiejų lyčių šokėjų.

Brazilijoje jie buvo apie savaitę laiko ir gastroliavo Rio de Janeiro ir San Paulo municipaliniuose teatruose. San Pauly jau savaitę prieš pasirodant "Beriozkai" į teatrą buvo išparduoti visi įėjimai, nežiūrint, kad kainos buvo gana aukštos: nuo 500 iki 10.000 kruzeirų. Gegužės 5—6 dd., kuomet "Beriozka" gastroliavo S. Pauly, tai žmonių minios, kurie neturėjo laimės patekti į teatrą, neatsitraukdavo nuo jo, norėdami iš arčiau pamatyti tarybinius artistus. Bet kadangi didžiausia San Pauly televizijos stotis "Tupy" baletą televizijonavo, tai per jos tinklą galėjo žiūrėti milijonai braziliečių.

"Beriozkos" baleto repertuaras susidėjo iš liaudies šokių bei muzikos, atliktos tikrų akordeono meistrų, šokėjų apranga, grakštumas ir ritmas, kuris atrodė lyg gulbių plaukiojimas, žiūrovams sukeldavo tiesiog neįmanomą aprašyti entuziazmą, kuri nepertraukiamais plojimais nepaleisdavo artistus nuo scenos.

"Pavasario daina", "Maskvos priemiesčio vakaruškos", "Šokis prie šulinio" ir kitus šokius žiūrovai priversdavo pakartoti.

Ta proga norėčiau štai ką pasakyti. Šiuo metu Brazilijos liaudis, tur būt, niekuo taip nesidomi, kaip TSRS gyvenimu ir personalais. Jeigu, pavyzdžiui, yra rodomas tarybinis filmas kuriame nors kino teatre, tai į jį yra sunku patekti. J. Gagarino atvykimo metu į Braziliją, policija ir gaisrininkai turėjo vartoti vandenį ir gumines lazdas prieš liaudį, kuri norėjo jį pamatyti. Dešimtimis tūkstančių kas dieną atlankė TSRS parodą Rio de Janeire, nežiūrint fašistų provokacijų. Ir štai dabar "Beriozka" artistams braziliečių ovacijos, gėlių puokštės ir "ura" yra geriausias įrodymas, kad veltui Brazilijos reakcijonierių spauda per dešimtmečius maitino braziliečius komunistų vergija ir badum.

Todėl braziliečiai ir domisi TSRS mokslu, technika, menu ir bendrai visu jos gyvenimu ir pradeda įsitikinti, kad ten, kur į erdvę paleidžiami sputnikai, ten, kur pagaminamos mašinos, kurias matė parodoj, ten kur pavaizduojamas tikras liaudies menas, kurį parodė "Beriozkos" artistai ir filmai, — negali būti nei vergijos, nei bado.

A. J.

Sao Paulo, Brazilija

Didžiausias elevatorius

Elevatorius - automatas pradėtas statyti Totorijos sostinėje Kazanėje, Volgos pakrantėje. Jo bokštuose tilps 50 tūkst. tonų grūdų, kurie bus pristatomi iš žemutinio Pavolgio ir Plėšinių krašto. Visi darbo procesai elevatoriuje bus automatizuoti ir vieno operatoriaus valdomi iš pulto.

Iš laiškų

Gerbiamas drauge Mizara!

Perskaičiau jūsų "Apie tave, gimtoji žeme" ir nors aš nesu per didelis sentimentalistas, bet skaitant porą ar trejetą vietų išsiveržė ir iš mano akių tai liūdesio, ilgesio bei džiaugsmo ašarėlė.

Labai džiugu, kad jūsų reportažas likosi atspausdintas knygoje, kuri glaudžia savyje daug mūsų nūdienės, na, ir praeitų laikų lietuviškos istorijos. Viskas apibūdinta trumpai, aiškiai, be perdėjimų. Matyt, kad kai kas likosi praleista iš "Laisvėje" tilpusio jūsų raporto Amerikos lietuviams sugrįžus iš viešnagės Lietuvoje.

Man labai patinka aprašymas jūsų pasivaikščiojimų po senąjį ir jaunąjį Vilnių. Per keletą šimtmečių Vilnius buvo Lietuvos sostinė, bet Vilniuje viešpatavo lenkiški šlėktos, lenkiški kunigai, ir jie ne tik Vilnių, bet ir visą Lietuvą lenkino ir ujo. O vis tiek, nors Vilniuje buvo kalbama lenkiškai bei gudiškai ar rusiškai, jame susikaupė didelis lobis lietuviškos istorijos palikimo ir jos daug neištirtų vertybių ir žinių. Su laiku daug kas bus surasta ir atidengta.

Ši knyga, mano nuomone, turėtų būti plačiai paskleista tarp Amerikos lietuvių, nes ji amerikiečiams daug svarbesnė savo turiniu negu Lietuvos žmonėms. Ji yra it veidrodis, atspindintis nūdienės Lietuvos vaizdus, jos žmones, jų veiklą, siekius ir nuotaikas. Parodo, kas jau yra atlikta ir kokios perspektyvos stovi ateičiai.

Ko gali nejaudinti pirmosios JAV lietuvių turistų grupės atsistojimas Vilniaus aerouoste, ant lietuviškos žemės! O dar daugiau — jūsų atsisveikinimas su ja, išvažiuojant iš Lietuvos, paskutinį kartą stebint pro vagono langą žavinguosius Vilniaus kalnelius, kuriuos ir aš kadaise mačiau anksti, dienai brėkštant.

Knygoje labai daug lietuvių matys savo gimtąjį kampelį Lietuvoje ir savo per daug metų sapnuose glamonėtą tėviškėlę.

S. Z.

Florida.

Kviečia į Workerio spaudos pikniką

Sekmadieni, rugpiūčio 5 d. Castle Harbor Casino, 1118 Havemeyer Ave., Bronx, įvyks spaudos piknikas.

Jeigu būtų ir lietus, pavojaus nėra, nes šokių svetainėje sutelpa virš 500 žmonių.

Pasiekti lengva: imti IRT Lexington Ave. traukinį Pelham Bay Line ir išlipti Castle Hill stotyje, paeiti 4 blokus į rytų pusę, iki Powell Ave., tada dar vieną bloką iki Havemeyer Ave.

Automašinomis važiuoti East River Drive vieškeliu iki Bruckner Blvd., pastaruoju iki Castle Hill stoties, pasukti kairėn į Powell Ave. ir paskui dešinėn į Havemeyer Ave.

New York. — National Institute of Health daktarai surado "vokiškų tymų" (measles) bakteriją.

Šoko indėnų "lietaus šokį"

Elmiros, N. Y., gimnazijos studentai, po vadovybe Lawrence Eyres, indusų istoriko, kelias dienas šoko lietaus šokį, kad šokiu iššaukus iš sausos padangės bent šiek tiek lietaus pavilginti saulės išdžiovintai žemei.

Stebėtis reikia, kad pabaigoje 20-to amžiaus pasiduoda prietarams ir dar kas — studentija. Ar reikia didesnės kvailybės?. Jeigu šokiais ar būgnų mušimais išššauktų lietų, tai kas vasarą sausra neišdžiovintų milijonų akrų žemės.

Sausra skaudžiai palietė rytines valstijas. Tūlas milijonierius, turįs keturias farmas New Yorko, New Jersey ir Pennsyvanijos valstijose, jose laikąs 16-ką šimtų karvių, sako —jas turi maitinti jau pirktu pašaru, nes ganyklosė žolė išdžiūvo; rengiasi branginti pieno kainą, nes "karvių užlaikymas daug kainuoja."

Šuliniuose vanduo išdžiūvo; rezervuaruose irgi mažai liko. Jau reikalaujama taupyti vandenį, nelaikyti atdaro krano net dantis plaunant.

Vandens prieauglis pribus tik už kokių poros mėnesių, kada rudens lietūs prasidės; dabar būkime atsargūs su vandeniu, priešingai — neturėsime nei kopūstų kuo išsivirti.

J. N.

Po miestą pasidairius

M. Wolpin, 55 metų amžiaus moteris, iššoko pro langą nuo 16-to aukšto iš Gotham viešbučio, Manhattane, ir užsimušė. Policija rado paliktą raštelį: "Brangusis, aš tave myliu. Dovanok man".

Buvusioje saldainių krautuvėje, 88 Fifth Ave., Brooklyne, du jauni vyrai, popieriniuose krepšiuose, surado $5,000 popierinių pinigų.

Krautuvę pirmiau užlaikė W. Sparlingas, kuris 1961 metais mirė. Policijos rekordai rodo, kad Sparlingas buvo 25 kartus areštuotuotas už slaptai pardavinėjimą ("bookmaking") arklių lenktynių tikietų.

Apie vidurį rugpiūčio prasideda žolinės (Hay fever) slogos. New Yorke nuo žolių kenčia virš pusė milijono žmonių. Daktarai pataria: būti daugiau kambaryje, turint progą važiuoti į pamarius, jeigu ima čiaudulys, laikyti šlapią skepetaitę prie nosies ir burnos. Bet svarbiausia, tai pasitarti su savo gydytoju.

Liepos 26 d. ugniagesių viršininkai prisegė virš 300 tikietų automobinių savininkams, kurie juos buvo pastatę prie vandens hidrantų.

New Yorkas. — Norvegian-American Line užsakė statyti naują laivą 19,000 tonų įtalpos. Laivo pastatymui ir įrengimui bus išleista $20,000,000.

New Yorkas.—The Westinghouse Electric Corp. 1962 m. per pirmus šešis mėnesius turėjo $13,740,000 pelno.